

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1909. Första Kammaren. N:o 22.

Lördagen den 27 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr statsrådet grefve *Hamilton* aflämnade Kungl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående husbehofsskogar inom vissa områden samt lag om ändrad lydelse af 2 § i lagen den 24 juli 1903 angående skyddsskogar;

2:o) angående vissa med afvittringen inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker sammanhängande förhållanden;

3:o) angående åtgärder till skyddande af naturminnesmärken å kronans mark samt afsättande af vissa nationalparker;

4:o) angående beviljande af anslag för anläggning af ny farled mellan Vänersborg och Göteborg; samt

5:o) angående anordnande af sanatorievård åt vissa stats-tjänare.

Herr statsrådet *Hammar skjöld* aflämnade Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående indragning af de biskoparne anslagna prebendepastoraten m. m.

Herr talmannen yttrade: I fråga om riksdagsarbetets ordnande för den närmaste tiden framåt får jag för kammaren tillkännagifva, att i enlighet med inom talmanskonferensen därom hållen öfverläggning komma inom nästa vecka arbet-plena att hållas torsdags middag, fredag och, om så påfordras, lördag. Därefter och intill torsdagen den 15 april komma plena att hållas endast för bordläggning, skrifvelsers expedierande och voteringspropositioners justering — allt såvida icke något oförutsedt inträffar.

Torsdagen den 15 april blir första arbetsplenium efter påsk, hvilket börjar kl. 12 middagen med gemensamma voteringar.

Justerades protokollet för den 20 i denna månad.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 25 föreslagna och af båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den som i likhet med Första Kammaren vill, att Riksdagen, med bifall till friherre H. Palmstiernas i ämnet väckta motion, må till ersättande af Hans Maj:t Konungens utgifter under år 1908 för officiella besök hos och mottagande af främmande statsöfverhufvud å extra stat för år 1910 anvisa ett belopp af 175,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren afslagit friherre Palmstiernas förenämnda motion.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—130;

Nej—9.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, n:o 206, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 49 ja och 164 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 179 ja och 173 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i andra punkten af dess memorial n:o 26 föreslagna och af båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den som i likhet med Första Kammaren vill, att Riksdagen i anledning af väckt motion i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhåller om utredning, huruvida och till hvilket belopp samt under hvilka villkor statsanslag till föreningen för kustvård åt skrofulösa barn må för uppförande af ännu en sanatoriebyggnad vid Apelviken invid Varberg beredas, samt att Kungl. Maj:t täcktes för Riksdagen framlägga det förslag i ämnet, hvartill omständigheterna må föranleda, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren beslutat att på extra stat för år 1910 bevilja föreningen för kustvård åt skrofulösa barn, till uppförande af ännu en sanatoriebyggnad vid Apelviken invid Varberg, ett anslag af 25,000 kronor på de villkor för anslaget åtnjutande, som af Kungl. Maj:t må bestämmas.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—95;

Nej—44.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, n:o 207, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 58 ja och 159 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 153 ja och 203 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 34 föreslagna och af båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den som i likhet med Första Kammaren vill, att Riksdagen dels för uppförande af en byggnad för vissa kontor inom järnvägsstyrelsen beviljar ett anslag af 800,000 kronor och därpå på extra stat för år 1910 anvisar 300,000 kronor, med rätt för

Kungl. Maj:t att af tillgängliga medel redan under innevarande år utanordna sistnämnda belopp, dels ock medgifver, att till byggnadsplats må från den under Karlbergs kungsgård lydande, af krigsskolan disponerade så kallade Solnaskogen upplåtes ett område af lämplig storlek, som af Kungl. Maj:t bestämmes, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen i likhet med Andra Kammaren afslagit Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—117;

Nej—23.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, n:o 208, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 60 ja och 159 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 177 ja och 182 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 45 föreslagna och af båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den som i likhet med Första Kammaren vill, att Riksdagen *dels* för anläggning af en reparationsverkstad vid Notviken beviljar, utöfver redan tillgängliga medel, ett anslag af 500,000 kronor samt däraf för 1910 anvisar ett belopp af 250,000 kronor, *dels ock* medgifver, att för ifrågavarande verkstadsanläggning må af Notvikens mötesplats på statens järnvägar öfverlåtas ej mindre det område af omkring 24 hektar, som å den i ärendet omförmälda karta omslutes af röda begränsningslinjer, jämte å området befintliga byggnader och växande skog, än äfven den ytterligare mark, som erfordrades för spåranläggning, allt mot en ersättning

af 8,500 kronor att ingå till landförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, afslagit Kungl. Maj:ts framställning i ämnet.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—127;

Nej—12.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, n:o 209, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 85 ja och 133 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 212 ja och 145 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 14 föreslagna och af båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den som i likhet med Första Kammaren vill, att 1 § i förevarande förordning skall erhålla följande lydelse:

1 §.

Vid resa annorledes än med järnväg från Norge till Sverige öfver nedannämnda delar af gränsen vare det, med undantag för spelkort, hvilka äro underkastade såväl stämpelafgift som tull, samt brännvin och sprit jämte därmed beredda drycker äfvensom vin, för hvilka senare varor tull skall erläggas, medgifvet att af till införsel tillåtna, tull underkastade naturalster eller tillverkningar tullfritt och, hvad beträffar socker, jämväl skattefritt medföra följande mindre partier, nämligen:

a) då resa sker öfver de delar af gränsen, som äro belägna

mellan gränsstationen i Mitandersfors i Värmland och gränsen mellan Värmland och Dalarna samt mellan Ljusnebäcken i Härjedalen och Frostvikens socken i Jämtland:

bröd, alla slag, tillsammans 10 kilogram,
 fläsk, alla slag, tillsammans 10 kilogram,
 garn, alla slag, tillsammans 5 kilogram,
 kaffe, alla slag, och kaffesurrogat, tillsammans 5 kilogram,
 malt, 10 kilogram,
 maltdrycker, alla slag, tillsammans 5 liter,
 risgryn, 5 kilogram,
 socker och sirap, alla slag, tillsammans 5 kilogram,
 spannmål, omalen, 40 kilogram,
 spannmål, malen, 25 kilogram,
 tobak, oarbetad och arbetad, alla slag, tillsammans 1 kilogram,
 väfnader, alla slag, tillsammans 15 meter, dock icke utöfver

ett sammanlagdt värde af 25 kronor, samt

andra varor till ett sammanlagdt värde af 20 kronor;

b) då resa sker öfver den del af gränsen, som är belägen mellan gränsen mellan Värmland och Dalarna samt mellan Ljusnebäcken i Härjedalen, eller öfver gränsen mot Frostvikens socken i Jämtland och norr om denna belägna orter:

bröd, alla slag, tillsammans 20 kilogram,
 fläsk, alla slag, tillsammans 10 kilogram,
 garn, alla slag, tillsammans 5 kilogram,
 kaffe, alla slag, och kaffesurrogat, tillsammans 5 kilogram,
 malt, 40 kilogram,
 maltdrycker, alla slag, tillsammans 10 liter,
 risgryn 5 kilogram,
 socker och sirap, alla slag, tillsammans 10 kilogram,
 spannmål, omalen, 150 kilogram,
 spannmål, malen, 100 kilogram,
 tobak, oarbetad och arbetad, alla slag, tillsammans 1 kilo-

gram,

wäfnader, alla slag, tillsammans 15 meter, dock icke utöfver ett värde af 40 kronor, samt

andra varor till ett sammanlagdt värde af 30 kronor.

Där vara af resande medföres i större myckenhet, än ofvan stadgats, skall tull och, hvad beträffar socker, jämväl sockerskatt, enligt hvad eljest gäller, erläggas för hela den af varan införda kvantiteten.

Afgiftsfrihet, hvarom i denna § sägs, gäller icke för varor, som i handelsafsikt införas vare sig för att i vanlig ordning försäljas eller för att utlämnas såsom ersättning för verkställdt arbete, ej heller för varor, som af handlande eller för handlandes räkning införas, såvidt de äro af de slag, med hvilka han idkar handel.

Resande vare, om tulltjänsteman eller tullbetjänt sådant fordrar, skyldig att, jämte uppgift om yrke och hemvist, aflämna

en under edlig förpliktelse afgifven skriftlig försäkran, att de varor, han medför, icke införas i handelsafsikt, på sätt ofvan förmäles. Införas varorna icke för resandes egen räkning, skall sådan försäkran afgifvas af den, för hvilkens räkning de införas. Underlåter någon aflämna dylik försäkran, skola varorna i vanlig ordning tullbehandlas.»

röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen i likhet med Andra Kammaren beslutat, att 1 § i förevarande förordning skall erhålla följande lydelse:

»1 §.

Vid resa annorledes än med järnväg från Norge till Sverige öfver nedannämnda delar af gränsen vare det, med undantag för spelkort, hvilka äro underkastade såväl stämpelafgift som tull, samt brännvin och sprit jämte därmed beredda drycker äfvensom vin, för hvilka senare varor tull skall erläggas, medgifvet att af till införsel tillåtna, tull underkastade naturalster eller tillverkningar tullfritt och, hvad beträffar socker, jämväl skattefritt medföra följande mindre partier, nämligen:

a) då resa sker öfver de delar af gränsen, som äro belägna mellan gränsstationen i Mitandersfors i Värmland och gränsen mellan Värmland och Dalarne samt mellan Ljusnebäcken i Härjedalen och Kalls socken äfvensom mellan Kalls och Frostvikens socknar i Jämtland:

bröd, alla slag, tillsammans 10 kilogram,
 fläsk, alla slag, tillsammans 10 kilogram,
 garn, alla slag, tillsammans 5 kilogram,
 kaffe, alla slag, och kaffesurrogat, tillsammans 5 kilogram,
 malt, 10 kilogram,
 maltdrycker, alla slag, tillsammans 5 liter,
 risgryn, 5 kilogram,
 socker och sirap, alla slag, tillsammans 5 kilogram,
 spannmål, omalen, 40 kilogram,
 spannmål, malen, 25 kilogram,
 tobak, oarbetad och arbetad, alla slag, tillsammans 1 kilogram,
 väfnader, alla slag, tillsammans 15 meter, dock icke utöfver ett sammanlagdt värde af 25 kronor, samt

andra varor till ett sammanlagdt värde af 20 kronor;

b) då resa sker öfver den del af gränsen, som är belägen mellan gränsen mellan Värmland och Dalarna samt Ljusnebäcken i Härjedalen, eller öfver gränsen mot Kalls socken i Jämtland, samt från södra gränsen af Frostvikens socken och norr om denna belägna orter:

bröd, alla slag, tillsammans 20 kilogram,
 fläsk, alla slag, tillsammans 10 kilogram,
 garn, alla slag, tillsammans 5 kilogram,
 kaffe, alla slag, och kaffesurrogat, tillsammans 5 kilogram,
 malt, 40 kilogram,
 maldrycker, alla slag, tillsammans 10 liter,
 risgryn, 5 kilogram,
 socker och sirap, alla slag, tillsammans 10 kilogram,
 spannmål, omalen, 150 kilogram,
 spannmål, malen, 100 kilogram,
 tobak, oarbetad och arbetad, alla slag, tillsammans 1 kilo-

gram,
 väfnader, alla slag, tillsammans 15 meter, dock icke utöfver ett värde af 40 kronor, samt

andra varor till ett sammanlagdt värde af 30 kronor.

Där vara af resande medföres i större myckenhet, än ofvan stadgats, skall tull och, hvad beträffar socker, jämväl sockerskatt, enligt hvad eljest gäller, erläggas för hela den af varan införda kvantiteten.

Afgiftsfrihet, hvarom i denna § sägs, gäller icke för varor, som i handelsafsikt införas, vare sig för att i vanlig ordning försäljas eller för att utlämnas såsom ersättning för verkställt arbete, ej heller för varor, som af handlande eller för handlandes räkning införas, såvidt de äro af de slag, med hvilka han idkar handel.

Resande vare, om tulltjänsteman eller tullbetjänt sådant fordrar, skyldig att, jämte uppgift om yrke och hemvist, aflämna en under edlig förpliktelse afgifven skriftlig försäkran, att de varor, han medför, icke införas i handelsafsikt, på sätt ofvan förmåles. Införas varorna icke för resandes egen räkning, skall sådan försäkran afgifvas af den, för hvilkens räkning de införas. Underlåter någon aflämna dylik försäkran, skola varorna i vanlig ordning tullbehandlas.»

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—80;

Nej—61.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, n:o 210, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 41 ja och 177 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 121 ja och 238 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i första punkten af dess memorial n:o 74 föreslagna och af båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den som i likhet med Första Kammaren vill, att Riksdagen må, med godkännande af det vid statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 12 januari 1909 fogade förslag till nya stater för truppförband af infanteriet, kavalleriet, artilleriet och trängen samt för fast anställda officerare och underofficerare med vederlikar samt betjante vid fortifikationen och för den fast anställda manskapsstyrkan vid Bodens ingenjörkår (bil. 5—53 vid nämnda protokoll), höja anslaget till aflöning och rekrytering m. m., nu 17,954,400 kronor, med 21,768 kronor till 17,976,168 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutat att med godkännande af det vid statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 12 januari 1909 fogade förslag till nya stater för truppförband af infanteriet, kavalleriet, artilleriet och trängen samt för fast anställda officerare och underofficerare med vederlikar samt betjante vid fortifikationen och för den fast anställda manskapsstyrkan vid Bodens ingenjörkår (bil. 5—53 vid nämnda protokoll), minska anslaget till aflöning och rekrytering m. m., nu 17,954,400 kronor, med 33,232 kronor till 17,921,168 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—123;

Nej—18.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, n:o 211, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 54 ja och 166 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 177 ja och 184 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i andra punkten af dess memorial n:o 74 föreslagna och af båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den som i likhet med Första Kammaren vill, att Riksdagen må för anskaffning af ny fältartillerimateriel bevilja 3,000,000 kronor och däraf för år 1910 å extra stat anvisa 800,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, afslagit Kungl. Maj:ts framställning i ämnet.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—140;

Nej—1.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, n:o 212, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 90 ja och 130 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 230 ja och 131 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 75 föreslagna och af båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den som i likhet med Första Kammaren vill, att Riksdagen för anordnande af elektrisk belysning och värmeledning vid vissa delar af Vadstena hospital beviljar ett anslag af 245,000 kronor samt däraf på extra stat för år 1910 anvisar 100,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, afslagit Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—96;

Nej—43.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsänt till Andra Kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, n:o 213, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 42 ja och 176 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 138 ja och 219 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran Första Kammarens tillfälliga utskotts nästlidne dag bordlagda utlåtande, n:o 6.

Föredrogs ånyo statsutskottets den 24 och 25 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 69, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen, angående lönereglering för fögderiförvaltningen. *Angående lönereglering för fögderiförvaltningen.*

I en till Riksdagen den 29 januari 1909 aflåten, till statsutskottets förberedande behandling öfverlämnad proposition, n:o 37, hade Kungl. Maj:t under åberopande af bilagdt utdrag af

Ang. löne-
reglering
för fögderi-
förvaltningen.
(Forts.)

statsrådsprotokollet öfver civilärenden samma dag föreslagit Riksdagen att
1:o godkänna följande aflöningsstat och öfvergångsstat för fögderiförvaltningen att tillämpas från och med år 1910:

Aflöningsstat.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Orts-tillagg.	Förvaltningsbidrag.	Summa kr.	Anmärkingar.
Kronofogdar:						
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbotens och Norrbotens län).....	3,200	1,500	200	300	5,200	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter ytterligare 5 år med likaledes 500 kr.
9 tjänsteman (Jämtlands, Västerbotens och Norrbotens län).....	28,800	13,500	1,800	2,700	46,800	
1 tjänsteman (öfriga län)	3,200	1,500	—	300	5,000	
73 tjänsteman (öfriga län)	233,600	109,500	—	21,900	365,000	
med tillägg å förvaltningsbidraget af 200 kr. för fögderi med 30,000 intill 40,000 inv., af ytterligare 200 kr. för fögderi med 40,000 intill 50,000 inv. o. s. v. med 200 kr. för hvarje 10,000 tal af folkmängden, förslagsvis	—	—	—	39,000	39,000	
Häradsskrifvare:						
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbotens och Norrbotens län).....	2,200	1,000	200	—	3,400	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter ytterligare 5 år med likaledes 500 kr.
9 tjänsteman (Jämtlands, Västerbotens och Norrbotens län).....	19,800	9,000	1,800	—	30,600	
1 tjänsteman (öfriga län)	2,200	1,000	—	—	3,200	
84 tjänsteman (öfriga län)	184,800	84,000	—	—	268,800	
Transport	477,800	221,000	4,000	64,200	767,000	

Ang. löne-
reglering
för fögderi-
förvaltningen.
(Forts.)

	Lön.	Tjänst- görings- pen- ningar.	Orts- tillägg.	Förvalt- nings- bidrag.	Summa kr.	Anmärk- ningar.
Transport hvertill kommer för- valtningsbidrag med 150 kr. för hvarje fullt 5,000- tal af folk mängden i tjänstedistriktet, förslagsvis	477,800	221,000	4,000	64,200	767,000	
	—	—	—	115,000	115,000	
Länsmän:						
1 tjänsteman (Jämt- lands, Västerbot- tens och Norrbot- tens län).....	1,500	1,000	200	300	3,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 300 kr. och efter yt- terligare 5 år med likale- des 300 kr.
67 tjänstemän (Jämt- lands, Västerbot- tens och Norrbot- tens län)	100,500	67,000	13,400	20,100	201,000	
1 tjänsteman (öfriga län)	1,500	1,000	—	300	2,800	
417 tjänstemän (öf- riga län).....	625,500	417,000	—	125,100	1,167,600	
Summa	1,206,800	707,000	17,600	325,000	2,256,400	

Öfvergångsstat.

	Lön.	Tjänst- görings- pen- ningar.	Orts- tillägg.	Förvalt- nings- bidrag.	Summa kr.	Anmärk- ningar.
34 kronofogdar*) ...	108,800	51,000	200	10,200	170,200	
22 häradsskrifvar:*)	48,400	22,000	200	—	70,600	
30 länsmän	45,000	30,000	400	9,000	84,400	
hvertill kommer rör- ligt förvaltnings- bidrag åt 34 krono- fogdar och åt 22 häradsskrifvare**)						
Summa	202,200	103,000	800	19,200	325,200	

*) Inberäknad en tjänsteman på Öland, hvars befattning enligt tidigare beslut förklarats skola indragas.

***) Hvilket inbegripes i det uti aflöningsstaten för ändamålet upptagna belopp.

Ang. löne-
reglering
för fögderi-
förvaltningen.
(Forts.)

2:o) godkänna vissa af Kungl. Maj:t föreslagna villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i staten upptagna aflöningsförmåner;

3:o) förklara:

dels att enhvar, som med eller efter 1910 års ingång tillträder någon af nu ifrågavarande befattningar vid landsstaten, skall vara pliktig att underkasta sig ofvan omförmälda villkor och bestämmelser;

dels att de förutvarande ordinarie innehafvare af dylika befattningar, hvilka icke före den 1 november 1909 anmäla, att de vilja underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nyssnämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i förenämnda lag, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem;

4:o) medgifva, att statsverket, då länsmansboställe indrages till kronan, skall mot lösen efter värdering vid syn öfvertaga sådana å fastigheten befintliga, indelningshafvaren tillhöriga åbyggnader, som vid synen pröfvas vara för bostället nyttiga; samt

5:o) höja anslaget till landsstaterna i länen med 893,835 kronor eller från 3,066,970 kronor till 3,960,805 kronor.

I sammanhang härmed hade utskottet till behandling förehafvt två inom Andra Kammaren väckta motioner,

den ena (n:o 198) af herr *G. Kronlund m. fl.*, hvilka föreslagit, att Riksdagen ville med afslag å Kungl. Maj:ts förevarande proposition i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes taga under förnyad ompröfning, huruvida icke kronofogdetjänsterna kunde indragas och kronofogdegöromålen öfverflyttas på andra landsstatstjänstemän, samt därefter för Riksdagen framlägga förslag i ämnet;

och den andra (n:o 200) af herr *E. Åkerlund*, som hemställt, att Riksdagen ville, med afslag å Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition, i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa förnyad utredning angående omreglering af fögderiförvaltningen i riket, i syfte att kronofogdetjänsterna kunde indragas och de göromål, som ålåge kronofogdarne, öfverflyttas dels på länsmännen, dels på häradsskrifvarne och att Kungl. Maj:t täcktes taga under ompröfning, huruvida icke det hufvudsakliga polisväsendet å landsbygden, såsom stående i nära sammanhang med fögderiförvaltningen, borde ordnas på samma gång som denna, samt att Kungl. Maj:t därefter ville för Riksdagen framlägga förslag i ämnet.

Utskottet hade i nu föredragna utlåtande på åberopade grunder hemställt,

A) att Riksdagen, i anledning af Kungl. Maj:ts förevarande proposition, måtte

1:o godkänna följande aflöningsstat och öfvergångsstat för fögderiförvaltningen att tillämpas från och med år 1910:

*Angående
löneroglering
för fögderi-
förvaltningen.*
(Forts.)

Aflöningsstat.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Orts-tillägg.	Förvaltningsbidrag.	Summa kr.	Anmärkingar.
Kronofogdar:						
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbotens och Norrbotens län).....	3,200	1,400	200	300	5,100	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter ytterligare 5 år med likaledes 500 kr.
9 tjänstemän (Jämtlands, Västerbotens och Norrbotens län).....	28,800	12,600	1,800	2,700	45,900	
1 tjänsteman (öfriga län).....	3,200	1,400	—	300	4,900	
73 tjänstem. (öfriga län).....	233,600	102,200	—	21,900	357,700	
Häradsskrifvare:						
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbotens och Norrbotens län).....	2,200	1,000	200	—	3,400	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter ytterligare 5 år med likaledes 500 kr.
9 tjänstemän (Jämtlands, Västerbotens och Norrbotens län).....	19,800	9,000	1,800	—	30,600	
1 tjänsteman (öfriga län).....	2,200	1,000	—	—	3,200	
84 tjänstemän (öfriga län).....	184,800	84,000	—	—	268,800	
hvertill kommer förvaltningsbidrag med 150 kr. för hvarje fullt 5,000-tal af folkmängden i tjänstedistriktet, förslagsvis	—	—	—	115,000	115,000	
Länsmän:						
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbotens och Norrbotens län).....	1,500	900	200	300	2,900	
Transport	479,300	213,500	4,200	140,500	837,500	

Angående
lönerreglering
för fögderi-
förvaltningen.
(Forts.)

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Orts-tillägg.	Förvaltningsbidrag.	Summa kr.	Anmärkingar.
Transport	479,300	213,500	4,200	140,500	837,500	} Efter 5 år kan lönen höjas med 300 kr. och efter ytterligare 5 år med likaledes 300 kr.
67 tjänstemän (Jämtlands, Västerbotens och Norrbotens län).....	100,500	60,300	13,400	20,100	194,300	
1 tjänsteman (öfriga län)	1,500	900	—	300	2,700	
417 tjänstemän (öfriga län).....	625,500	375,300	—	125,100	1,125,900	
Summa	1,206,800	650,000	17,600	286,000	2,160,400	

Öfvergångsstat.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Orts-tillägg.	Förvaltningsbidrag.	Summa kr.	Anmärkingar.
34 kronofogdar*) ...	108,800	47,600	200	10,200	166,800	
22 häradsskrifvare*)	48,400	22,000	200	—	70,600	
30 länsmän	45,000	27,000	400	9,000	81,400	
hvertill kommer rörligt förvaltningsbidrag åt 22 häradsskrifvare**).						
Summa	202,200	96,600	800	19,200	318,800	

2:o) godkänna villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i staten upptagna aflöningsförmåner, så lydande, som utskottets utlåtande utvisade;

3:o förklara:

dels att enhvar, som med eller efter 1910 års ingång tillträder någon af nu ifrågavarande befattningar vid landsstaten, skall vara pliktig att underkasta sig ofvan omförmälda villkor och bestämmelser;

dels att de förutvarande ordinarie innehafvare af dylika befattningar, hvilka icke före den 1 november 1909 anmäla, att de vilja underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nyssnämnda

*) Inberäknad en tjänsteman på Öland, hvars befattning enligt tidigare beslut förklarats skola indragas.

**) Hvilket inbegripes i det uti aflöningsstaten för ändamålet upptagna belopp.

villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i förenämnda lag, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem;

*Angående
lönereglering
för fögderi-
förvaltningen.
(Forts.)*

4:o medgifva, att statsverket, då länsmansboställe indrages till kronan, skall mot lösen efter värdering vid syn öfvertaga sådana å fastigheten befintliga, indelningshafvaren tillhöriga åbyggnader, som vid synen pröfvas vara för bostället nyttiga; samt

5:o höja anslaget till landsstaterna i länen med 791,435 kronor eller från 3,066,970 kronor till 3,858,405 kronor.

B) att herr Kronlunds ofvanberörda motion måtte anses vara, genom hvad här ofvan anförts och hemställts, besvarad, samt

C) att herr Åkerlunds ofvannämnda motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Vid utlåtandet hade reservation afgifvits af, bland andra, grefve *A. F. C:son Wachtmeister*, som yrkat bifall till utskottets förslag med den ändring, att tjänstgöringspenningarna för länsmännen skulle i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag upptagas till 1,000 kronor.

Friherre Lagerbring: Då ingen af denna kammares ledamöter i statsutskottet reserverat sig mot antagande åtminstone i hufvudsak af Kungl. Maj:ts förevarande proposition, kan man ju ha rätt att hysa den förhoppningen, att propositionen i den form, utskottet gifvit den, skall bli af kammaren antagen. Det kunde under sådana förhållanden synas öfverflödigt, att jag besvärar kammaren med något yttrande i denna fråga. Men då frågan ligger på ett helt annat sätt i Andra Kammaren, så att den sannolikt äfven i år kommer att afgöras på den gemensamma vote-ringens alltid oberäkneliga väg, och det naturligtvis är af vikt för dem, som önska förslaget framgång, att röstetalet i denna kammare blir det största möjliga, ber jag att få till kammarens behjärtande framhålla några synpunkter för denna frågas bedömande.

Kronofogdetjänsternas indragning har länge varit ett önskemål på vissa håll, och man kan ju åtminstone delvis förstå anledningen därtill. Men då alla som närmare sysslat med denna frågas utredning kommit till det resultat, att en sådan indragning skulle medföra för statsverket stora svårigheter, icke blott ur administrativ utan äfven ur ekonomisk synpunkt, förefaller det mig, som om det envisa fasthållandet vid denna indragning måste ha sin grund i någonting annat än verkliga sakskaäl. Jag skall icke trötta kammaren med att här återupprepa alla de skäl, som anförts mot indragningen, ty jag kan i det afseendet hänvisa dem, som äro närmare intresserade af den, till departementschefens enligt min uppfattning synnerligen klara och belysande anförande

*Angående
lönerreglering
för fogderi-
förvaltningen.*
(Forts.)

till statsrådsprotokollet, i hvilket anförande jag kan till alla delar instämma. Jag skall endast betona, att det tillstånd, man skapat genom att uppskjuta frågans afgörande så länge, är närmast att likna vid ett oeffterrättlighetstillstånd. Den osäkerhet, i hvilken man befinner sig, och det ovissa om, hvad de närmaste åren kunna hafva i sitt sköte, hafva nämligen föranledt regeringen till den under sådana förhållanden mycket berättigade och välbetänkta föreskriften, att alla lediga platser inom landtstaten tills vidare skola tillsättas endast på förordnande. Och följden däraf har åter blifvit, att rekryteringen af landsstatens för landets administration så betydande tjänstemannakår blifvit till ytterlighet försvärad. Ingen ger sig gärna in på en bana, då han icke vet, med hvilka framtidsutsikter han har att räkna, och de som gifvit sig in på banan och kunna komma ifrån den göra det. Jag vill påstå, att skall detta tillstånd länge fortfara, kommer rekryteringen af landsstatens tjänstemannakår att nära nog omöjliggöras. Det är därför enligt min uppfattning alldeles nödvändigt, att frågan nu definitivt afgöres och icke åter kastas ut på de mångåriga kommittéarbetenas öfverskådliga fält, hvilket blir följden, om Andra Kammarens mening äfven i år blir den segrande.

Nu frågar kanske en och annan af herrarna: är det verkligen alldeles omöjligt att tillmötesgå dessa ifriga önsknings om kronofogdetjänsternas indragning, som framkomma från vissa håll? Jag vill därpå svara: naturligtvis kan man med en fullständig omläggning af uppboärd-, redovisnings- och landtpolisväsendet och med sannolikt stora, ökade kostnader för statsverket verkställa en sådan indragning. Men frågan är af den vidlyftiga art, berör så många delar af vår administration och fordrar en så allsidig utredning, att jag anser det knappast vara rätt att upprätthålla detta provisoriska tillstånd under hela den tid, som utredningen kräfver. Och när utredningen efter åtskilliga år afslutats, kommer den sannolikt att visa samma resultat som alla föregående utredningar, eller att kronofogdetjänsternas indragning kommer att medföra för staten större olägenheter än fördelar. Skulle jag misstaga mig därutinnan, och utredningen möjligen peka i motsatt riktning, kan man verkställa en sådan indragning likaväl från den organisation, som är föreslagen i Kungl. Maj:ts proposition, som ifrån den organisation, som hittills varit gällande.

Då jag slutligen tror mig veta, att den uppfattning jag uttalat delas af alla mina här i kammaren närvarande kolleger, är detta för mig ytterligare en anledning att för kammaren betona vikten af att detta utskottets förslag i år verkligen blir slutgiltigt antaget.

Jag anhåller därför, herr vice talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr af Ekenstam: Då jag i denna fråga begärt ordet,

har det icke skett för att ingå på någon kritik af den lönereglering, som framlagts, och icke heller för att på det sättet komma med någon motivering för eller mot förslaget. Men det har synts mig, att då det i alla fall är fråga om att genom en lönereglering fastslå ett förhållande, som nu råder, anledning finnes att skärskåda frågan ur synpunkter, som, såvidt jag har kunnat läsa rätt, icke så mycket kommit till synes, som de bort.

*Angående
lönereglering
för fögderiförvaltningen.
(Forts.)*

Fögderiförvaltningen har nämligen om hand icke blott hvad som hänföres till exekutions-, indrifnings- och uppboordsväsendet utan äfven andra mycket viktiga funktioner; den skall bland annat sköta åklagaremakten vid underrätterna på landet. Vi veta alla, huru det nu går till, och kanske vi också komma ihåg, att 1734 års lag tänkt sig, att den mer eller mindre lagkloke fogden i första hand skulle vara åklagare vid landtdomstol. Men i praxis hafva vi kommit därhän, att det nu är uteslutande, kan man säga, länsmännen, som vid häradsrätt sköta åklagarmakten. Därmed vill jag icke hafva sagt något annat än att i det stora hela också de gjort detta på ett mycket lyckligt sätt. Man kan rent af säga, att man förväntat sig öfver, att de personer, som beklädt länsmansplatserna, vetat att fylla sina plikter som åklagare så bra som de gjort. Jag kan tillägga, att häradsrätterna nästan hellre sett länsmannen som åklagare än kronofogden.

Men allt förändras, och i våra dagar har utvecklingen gått så snabbt, att någonting, hvarom vi icke drömt för en mansålder tillbaka, blifvit här i landet en verklighet. Vi hafva fått ett stort och kraftigt advokatstånd och från att i början nästan uteslutande hafva ägnat sig åt de civila målen, hafva dessa advokater nu öfvergått att äfven syssla med brottmål. Nu finnas advokater, som utgifva sig som specialister på tjufnadsmål, andra åter som specialister på försnillningsmål och andra som specialister på barnamordsmål. Jag kan med erfarenhet från eget län omtala, att vid handläggning inför en domstol af ett barnamordsmål en jurist af egen drift ditrest från Stockholm för att hjälpa den anklagade. Det är ju icke annat än godt och väl, att den som sitter på de anklagades bänk också kan få all möjlig hjälp till målets utredning och framdragande af alla förmildrande omständigheter. Därom äro vi nog alla ense.

Men det finnes ett mycket stort »men». Den verkliga insikten och kunskapen blir på den tilltalades sida större än på åklagaresidan, och detta innebär utan tvifvel en fara för rättssäkerheten i landet. Det är därför man efter en genomläsning af denna lönereglering för fögderiförvaltningen undrar, om den synpunkten varit upptagen till beaktande, och huru man verkligen tänkt sig, att åklagaremakten skall kunna hafva den kunskap, insikt och rutin, som fordras för att med den pondus, som kräfves, stå mot dessa lagfarna advokater. Jag har, såvidt jag kunnat läsa rätt, funnit, att Kungl. Maj:t knappast afsett kronofogdarna

*Angående
lönerreglering
för fögderi-
förvaltningen.*
(Forts.)

för sådana fall. Kronofogdarna skulle annars vara de, som till följd af sin utbildning stode närmast till att fungera i dessa fall. Men kronofogdarnas antal inskränkes. Som herrarna veta är det meningen, att de hädanefters skola vara endast 84. Domsagorna i vårt land äro icke färre än 121. Då nu den nya tingsordningen är införd i de allra flesta domsagor, och följaktligen ting inträffa på samma dagar i olika domsagor, är det mycket lätt att förstå, att kronofogdarna omöjligen kunna räcka till för alla häradsrätter. Jag vill erinra om, att t. ex. i Östergötlands län, där det skulle finnas 4 kronofogdar, äro nu 8 domsagor och att i 7 af dem den nya tingsordningen är införd. Det är mycket lätt att räkna ut, att dessa 4 kronofogdar icke kunna räcka till på 7 olika ställen, om mål af betydelse där skulle påkalla deras närvaro.

Det är således icke tänkbart, att Kungl. Maj:t afsett, att kronofogdarna skola vara åklagare, utan länsmännen blifva väl det som förut. Men blir den ställning, som de intaga, genom den nya lönerregleringen verkligen så förbättrad, att man kan hoppas, att deras juridiska insikt och utbildning äro på höjden af hvad som kräfvades af åklagaren gentemot dem, som stå på andra sidan såsom de anklagades advokater? Jag tror icke, att man behöfver vara oviss om svaret på den frågan, ty äfven den aflöning, som de efter lönerregleringens genomförande skulle få, blir icke så hög, och den ställning, de då komma att intaga, så god, att man kan hos dem hoppas samma utbildning som hos advokaterna. Helt visst skall man mer och mer komma till insikt om, att åklagarekallet är tillbakasatt.

Hvad är då att göra? Man skulle möjligen af hvad jag har anfört draga den konsekvensen, att det kunde vara riktigt att låta det föreliggande förslaget hvilat och göra en ny utredning, efter hvilken frågan återupptoges. Jag tror icke, att detta skulle mycket befrämja den sak, hvarom jag talat. Efter min uppfattning komma vi nog därhän, att vi måste skaffa oss något annat än som här finnes, nämligen speciella åklagare, som uti alla viktiga mål taga saken om hand. Jag tror därför, att i en fråga som denna, då det gäller att fastslå lönerna för fögderiförvaltningen, det skulle varit lyckligt, om just denna synpunkt blifvit upptagen, så att man med öppen blick för hvad det ena eller det andra innebär kunnat afgifva sitt votum. För min del gör jag det till förmån för förslaget, men min förhoppning är, att äfven om detta vinner framgång, höga vederbörande må hafva i minne hvad som kräfvades för en rätt utveckling af åklagaremakten.

Herr Hägglund: Statsutskottet har äfven denna gång i sitt föreliggande utlatande föreslagit en afprutning å länsmännens löneförmåner med 100 kronor. Denna gång har emellertid afprutningen föreslagits å tjänstgöringspenningarna, under det att samma afknappning i följd skedde på själfva grundlönen. Afdraget är

sålunda i år riktigare placeradt. Då grundlönen lämnas oförändrad, blir pensionen följaktligen lika stor och därigenom kommer länsmanskåren att erhålla samma pension som exempelvis landskanslisterna, eller 2,100 kronor. Om afprutningen skett på lönen, hade pensionen gifvetvis blifvit 100 kronor mindre än landskanslisternas, något som måste anses mindre befogadt vid det förhållandet, att en förflyttning från landskanslist till länsman hittills räknats såsom befordran.

*Angående
lönereglering
för fogderi-
förvaltningen.
(Forts.)*

Men om också utskottet haft den goda smaken att på rätta stället göra ifrågavarande afprutning, kan jag dock icke vara ense med utskottet om, att den föreslagna afprutningen är befogad. Utskottet har icke heller framdragit några talande skäl därför utan yttrar i sitt utlåtande härom endast följande:

»Beträffande den för *länsmännen* föreslagna aflöningen innebär densamma i det närmaste en fördubbling af den nu utgående lönen. Ehuru således förhöjningen måste anses synnerligen stor, har utskottet likväl med hänsyn dels till den nuvarande aflöningens alltför obetydliga belopp, dels ock till önskvärdheten af att länsmännen genom en fullt tillräcklig aflöning göras ekonomiskt oberoende af den allmänhet, med hvilken de å tjänstens vägnar komma i beröring, velat i hufvudsak förorda Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet anser endast, att, på sätt utskottet föreslår beträffande kronofogdarne, för länsmännen tjänstgöringspenningarne böra minskas med 100 kronor och sålunda nedsättas till 900 kronor.»

Alltså, därför att förhöjningen anses stor och därför att länsmännen under en lång följd af år eller alltsedan 1870-talet varit orimligt lågt aflönade, skall man nu pruta 100 kronor! Jag kan icke finna, att det skälet är hållbart, och får därför beträffande denna punkt ansluta mig till den vid betänkandet fogade reservationen af grefve Wachtmeister.

Herr Daniel Persson och 9 andra ledamöter från Andra Kammaren hafva till betänkandet fogat en reservation, liknande den som medföljde betänkandet i fjol. Då den kår jag tillhör, länsmanskåren, under så många år kämpat med en ringa lön, känns det smärtsamt, om denna frågas afgörande ännu en gång skall uppskjutas. Länsmanskåren, i stort sedt, hyser den önskan, att förslaget skall vinna Riksdagens bifall nu utan vidare uppskof. Om denna fråga skall återgå till ytterligare kommittéutredningar, är det gifvet, att det går om åtskilliga år, innan den slutligen kan af Riksdagen pröfvas. Härigenom komma de äldre länsmännen att nödgas afgå med den låga pension, som nu är bestämd för dem, eller 1,200 kronor. Om uppskofvet skulle räcka exempelvis i 5 år, komma omkring ett hundratal länsmän eller $\frac{1}{5}$ af kåren att få nöja sig med 1,200 kronors pension i stället för 2,100 kronors. Det förhåller sig så, att många af länsmännen stå nu kvar i afvaktan på att komma i åtnjutande af denna högre

Angående
lönerreglering
för fögderi-
förvaltningen.

(Forts.)

pension för att få någorlunda bekymmerfritt under återstående dagar, ehuru de uppnått pensionsåldern. Men det är gifvet, att detta icke kan få fortgå i längden.

I fråga om det förslag, som ligger till grund för reservationen, nämligen att kronofogdetjänsterna skulle afskaffas och de göromål, som åligga kronofogdarna, öfverflyttas på länsmännen, synes mig den föreliggande utredningen hafva gifvit vid handen, att man åtminstone ännu någon tid bör kunna lugna sig och finna sig belåten med Kungl. Maj:ts förslag, i all synnerhet sedan en reducering af kronofogdarnas antal i så vidsträckt mån skett. Emellertid ber jag att få påpeka en passus i det af de sakkunnige afgifna yttrandet, som jag icke kunnat förbigå utan anmärkning. De sakkunniga säga nämligen, bland annat:

»Å andra sidan hafva vi ej förbisett, att kronofogdens ställning till åklagarekallet, enligt hvad herr statsrådets yttrande till statsrådsprotokollet vid föredragning af landsstatsfrågan den 21 februari 1908 gifver vid handen, är afsedd att förändras i den riktning, att han skulle mera än hittills omedelbart ingripa och i hvarje fall öfver länsmännens åklagareverksamhet utöfva en vida mera skärpt kontroll; men ehuruväl vi finna en sådan förändring både nödig och nyttig, kunna vi likväl ej anse, att densamma, som icke alltför ofta torde föranleda kronofogdens omedelbara utöfvande af åklagarekallet, kan lägga hinder i vägen för kronofogdedistriktens utvidgning.»

Detta misstroende — jag måste tolka det så — mot länsmanskåren i fråga om utöfningen af åklagarekallet anser jag icke fullt berättigadt. Den sista ärade talaren gaf också länsmanskåren ett vitsord, som visar, att detta klander mot länsmännen, som förekommer i statsrådsprotokollet den 21 februari 1908, icke är befogadt. Jag har fått åtskilliga utlåtanden i frågan från domhafvande landet rundt, och dessa utlåtanden öfverensstämma däruti, att länsmännen i stort sedt fullgjort sin åklagareplikt, många säga »med beröm», andra säga »utan klander». Styrelserna för föreningarna »Sveriges kronofogdar» och »Sveriges kronolänsmän» voro tillsammans i höstas och öfverlade i denna fråga och alla ledamöterna voro ense om, att länsmanskåren fullgjort sin åklagareverksamhet med nit och skicklighet, och att det vore olämpligt att, såsom ett förslag förelåg, öfverlämna åklagareverksamheten åt kronofogdarne eller lämna kronofogdarne en vidsträcktare kontroll öfver länsmännen, än hvad de redan hafva. Styrelserna för de båda nämnda föreningarna hafva också härom gjort underdånigt uttalande, och jag vågar hoppas, att regeringen skall komma att taga hänsyn till detta välgrundade uttalande.

Jag är, som sagdt, i stort sedt tillfredsställd med utskottets förslag. Det är endast den afprutning af 100 kronor, som utskottet ansett lämpligt att göra beträffande länsmännens löner,

som jag icke kan vara med om, och som jag därför här gjort anmärkning emot. Och jag tillåter mig därför hemställa, att denna kammare måtte antaga Kungl. Maj:ts förslag beträffande länsmännen, hvilket sammanfaller med grefve Wachtmeisters från utskottet afvikande mening. Jag yrkar således bifall till Kungl. Maj:ts förslag beträffande länsmanskåren och sålunda äfven till hvad grefve Wachtmeister i sin reservation påyrkat.

*Angående
lönereglering
för fögderi-
förvaltningen.*

(Forts.)

Herr Sörensson: Som bekant, var denna fråga före i fjol, och den föll då med 5 rösters majoritet i den gemensamma omröstningen. Man uttalade sig då i Andra Kammaren på flera håll med mycken styrka för, att man borde ha en utredning, huruvida man icke skulle kunna taga bort kronofogdarne och lägga deras göromål på länsmännen. Om häradsskrifvarne var det ingen tvist. Man var i båda kamrarna ense om, att Kungl. Maj:ts förslag i denna del borde godkännas. Meningsskiljaktigheten gällde, huruvida kronofogdarne borde tagas bort eller icke. Då beslutet tillkommit genom gemensam votering, upptogs någon motivering icke i den skrifvelse, som afgick till Kungl. Maj:t, men nog visste Kungl. Maj:t i alla fall, att man på vissa håll önskade få en utredning till stånd om, huru det skulle ställa sig, ifall kronofogdarne toges bort och deras göromål lades på länsmännen. Och jag kan för min del icke neka till, att jag skulle ansett det hafva varit lyckligt, om Kungl. Maj:t funnit sig kunna gå denna önskan till mötes och verkligen gjort en utredning, där också alternativet »kronofogdarnes borttagande» kommit med och fått sin behöriga belysning. Ty det är min fulla öfvertygelse, att en sådan utredning skulle ytterligare ha stärkt den åsikt, Kungl. Maj:t nu häfdat, nämligen att kronofogdarne äro behöfliga för ärendenas ordentliga gång.

Nu har Kungl. Maj:t icke gjort detta. Men i stället har Kungl. Maj:t låtit genom sakkunnige verkställa en utredning, huruvida icke en del tjänster kunde indragas, och denna utredning har resulterat däri, att Kungl. Maj:t föreslagit till indragning 34 kronofogdetjänster och 30 länsmanstjänster. Man kanske kan hysa litet olika meningar om, huruvida det kan vara lämpligt att indraga alla dessa 34 kronofogdetjänster. Löneregleringskommittén hade, om jag icke minnes orätt, föreslagit endast 14 kronofogdetjänster till indragning, men Kungl. Maj:t föreslår ytterligare 20. Från den synpunkten kan man säga, att Kungl. Maj:t gått mycket långt. Min öfvertygelse är, att man icke kan taga bort kronofogdetjänsterna och att det är fullt upp att göra både för kronofogdar och länsmän. Och då Kungl. Maj:t nu i fjol vidtagit den ändringen, att föreskrift lämnats om obligatorisk direkt skriftväxling, är ju numera äfven till mycken stor del utesluten faran för mångskrifveri, hvarom så mycket ordats.

En föregående talare har här berört af hvilken vikt det är

Angående
lönereglering
för fögderi-
förvaltningen.

(Forts.)

för åklagaremakts vederbörliga utöfvande, att kronofogdarne bibehållas. Jag skall icke upprepa hvad han sagt.

Jag vill blott framhålla den stora vikten för uppborrdsväsendet, som hvilar på kronofogdarne. Man har sagt, att uppborrden pågår endast en gång om året och att länsmännen nog kunna sköta om densamma. Man har till och med sagt, att det skulle bli större säkerhet för uppborrden, då 5 eller 6 länsmän skulle svara för samma uppbröd, för hvilken nu kronofogden vore ensam ansvarig. Emellertid är det väl ändå ett misstag att säga, att uppborrden pågår endast en gång om året. Den pågår, såvidt jag vet, hela året, ty den pågår genom ett oupphörligt indrivande af restantier, hvilken indrivning kronofogdarne ha att göra med. Och det är härvid fråga icke blott om skatter till stat och kommun, utan på många ställen är det äfven försäkrings- och assurances-premier af flera slag, hvilka gå till ganska afsevärda belopp, och hvilka skola indrivvas genom kronofogdarne och af dem vederbörligen kontrolleras.

Jag anser det därför vara af största vikt, att kronofogdarne bibehållas med afseende på uppborrdsväsendet. Om man toge bort kronofogdarne, måste uppborrdsväsendet i ganska betydlig grad förändras och särskildt kontrollen blefve för Konungens befallningshafvande oändligt mycket svårare, om kronofogdarnes befattning med uppborrdsväsendet skulle öfvertagas af länsmännen. I sådant fall kunde de senares antal nog icke reduceras till 486, utan det blefve i stället nödvändigt att öka länsmännens antal. Och då undrar jag verkligen, om det kan bli någon besparing att taga bort kronofogdarne. Jag tror för min del icke, att det skälet till kronofogdarnes borttagande, att därigenom skulle åstadkommas en besparing, är hållbart. Ej heller tror jag, att det skälet är hållbart, att de icke skulle ha tillräckligt att göra, ty de hafva, enligt mitt förmenande, fullt upp att göra enligt nuvarande organisation.

Jag skall till sist blott med ett par ord beröra den slutsats, som den näst föregående talaren kom till, nämligen att utskottet skulle ha sagt, att länsmännen, sedan de länge haft små löner, nu gärna kunde gå miste om 100 kronor. Det har utskottet aldrig sagt och aldrig tänkt, men utskottet har sagt, att vi få lof äfven här söka göra någon besparing; då lönerna nu blifvit så väsentligt höjda, nästan fördubblade, och vi icke vilja på något sätt minska länsmännens pensioner, så kunna vi nog minska 100 kronor på deras tjänstgöringspengar. Denna minskning gör tillsammans 50,000 kronor. Det är också pengar.

Jag yrkar bifall till statsutskottets förslag.

Grefve Wachtmeister, Axel: Jag ber att få instämma i hvad friherre Lagerbring sagt om våra kollegers åsikter i denna fråga. Äfven enligt min uppfattning hysa dessa allmänt den

*Angående
lönereglering
för fögderi-
förvaltningen.
(Forts.)*

åsikten, att det skulle medföra allvarliga vådor att låta nuvarande osäkerhetstillstånd längre fort fara. Redan nu är det icke alltför lätt att fylla lediga platser med dugande krafter. Och skulle nu reservationen af herr Persson i Tällberg m. fl. i de delar, som kunna till gemensam votering hänskjutas, vinna Riksdagens bifall, skulle frågan uppskjutas på tämligen öfverskådlig tid, och följden däraf skulle med nödvändighet bli, att under ett fortsatt tillförordnadesystem tjänstemännens duglighetsnivå skulle undan för undan sjunka. Och därpå blefve naturligtvis den stora allmänheten i sista hand lidande.

Med afseende å den afprutning af 100 kronor, som statsutskottet gjort, är jag fullt ense med grefve Fredrik Wachtmeisters reservation och herr Hägglund, då han yttrade, att denna afprutning icke är vidare motiverad. Men då det kunde vara att befara, att kammarens bifall till denna reservation skulle vid gemensam votering verka ofördelaktigt för frågans utgång, ber jag att få yrka bifall till statsutskottets förslag.

Herr Sjöcrona: Landsstatens organisation, sådan den under århundraden utvecklats och bestått intill sistlidet år, har varit en förträfflig organisation. Jag vågar tryggt påstå, att det icke inom någon annan förvaltningsgren i vårt land och kanske ej heller i något annat land utförts så mycket arbete af en så fåtalig tjänstemannakår och till en så billig kostnad, som förhållandet varit inom landsstaten. Nu har emellertid denna organisation blifvit utsatt för verkningarna af detta ifriga ändringsbegär, som på senare tider gjort sig gällande inom Riksdagen, detta begär att göra reformer för reformens skull. Man skall ju icke yttra sig om den snö, som föll i fjol, och därför vill jag icke nu uppehålla mig vid det beslut, som rörande länsstyrelserna fattades sistlidne år. Men jag vill dock i förbigående erinra om, att beslutet om räntmästaretjänsternas indragning enligt hittills vunnen erfarenhet ingalunda visat sig vara lyckligt.

Nu är det fråga om fögderitjänstemännen. Där har man också uppställt den satsen, att hvarje tjänsteman skall ha full sysselsättning med sina ämbetsgöromål, och det låter ju mycket riktigt och bra. Men frågan är, om denna grundsats' tillämpning slår så riktigt och väl ut i detta föreliggande fall. Vid 1878 års lönereglering var också ifrågasatt kronofogdetjänsternas indragning och sammanslagning med länsmännens. Detta förslag mötte dock energiskt motstånd från nästan alla länsstyrelser, och Kungl. Maj:t afslog också kommitténs framställning i denna del vid remiss till kammarkollegium och statskontoret. Och som bekant, fingo vi behålla kronofogdarne. Förbättrade och förändrade kommunikationsförhållanden gjorde emellertid, att några få tjänster då kunde föreslås till indragning, och sådan indragning har också gjorts. Under de 30 år, som därefter förflutit, ha göromålen — och

*Angående
lönereglering
för fögderi-
förvaltningen.*
(Forts.)

därom tviflar väl ingen af kammarens ledamöter — högst väsentligt ökats. Man skulle väl då kunna tro, att snarare en ökning af tjänstemännens antal nu vore behöflig, men i stället föreslås här nu en indragning af icke mindre än 34 kronofogdar, 22 häradsskrifvare och 30 länsmän.

Hvad nu häradsskrifvarne angår och den där grundsatsen om full sysselsättning, lär det nog vara för kammarens ledamöter bekant, att alla Sveriges häradsskrifvare för närvarande hafva icke allenast full sysselsättning af sina ämbetsgöromål, utan rent af så mycken sysselsättning, att de icke själfva kunna fullgöra dem, utan måste i allmänhet hålla sig med biträden. Nu skulle detta behof af biträden ytterligare ökas. Jag hemställer, om det verkligen kan vara en riktig grundsats att på tjänstemännen lägga ämbetsgöromål, ansvarsfulla ämbetsgöromål, som de icke själfva kunna fullgöra och som de ej heller själfva kunna nöjaktigt kontrollera, men som de likväl måste i alla händelser bära ansvaret för. Detta att de själfva — ja, de få ju litet bidrag till aflönande af tjänstebiträden — skola aflöna sina tjänstebiträden, kan detta vara ett lyckligt förhållande? Naturligtvis äro deras löneförmåner icke så stora, att de lämna något betydande öfverskott. Naturligt är, att de skola försöka jämka ned arvodena för biträdena och få biträdena så billigt som möjligt. Och följden blir den, att biträdenas kvalitet sänkes. Detta om häradsskrifvarne.

Hvad kronofogdarne och länsmännen angår, tänker man väl egentligen på deras skrifgöromål, granskning af handlingar och resor för syner och dylikt. Men man betänker icke, att dessatjänstemän äro till för ordningens upprätthållande, för att stå befolkningen till tjänst med råd och upplysningar i alla frågor och för att söka hjälpa dem på bästa sätt. Huru skall det nu gå med detta, om de skola vara upptagna af att sitta vid sitt skrifbord med sina skrifgöromål och af att vara ute på sina tjänsteresor, så att ingen tid är öfver? Huru kan man tänka sig, att länsmännen då skola kunna med tillräcklig energi och kraft sköta sitt viktiga åklagarekall, uppspana bröttslingar och upprätthålla ordningen? Detta att bestämma allt efter folkmängden kan äfven vara mycket oriktigt i många fall. Det kan finnas länsmansdistrikt med en mycket orolig befolkning, där oordningar förekomma synnerligen ofta och där tages naturligtvis länsmännens tid mycket i anspråk för ordningens upprätthållande. Där förhållandena äro sådana, kan det behövas, att länsmansdistrikten äro betydligt mindre, än där lugna förhållanden äga rum.

Vidare är här att beakta en omständighet, som ingen tänkt på, och det är de förhållanden, som inträda vid mobilisering. Man har icke rätt att tala om mobiliseringsplaner, och jag skall icke heller göra det, men så mycket kan jag väl våga säga, att enligt mobiliseringsplanerna — såvida dessa icke blifvit ändrade,

*Angående
lönereglering
för fögderi-
förvaltningen*
(Forts.)

sedan jag lämnade tjänsten — tagas under vissa tider, då mobilseringen pågår, alla kronofogdar och länsmän i anspråk. Och det rücker icke ändå, utan man måste bereda sig på att förslagsvis uppteckna andra personer, som man måste anlita för de göromål, som för sådana fall skola utföras. Kan man då säga, att det är lämpligt att göra en sådan reduktion af dessa tjänstemän? Nu är emellertid förhållandet det, att med den af Kungl. Maj:t föreslagna och af statskontoret något litet modifierade anordningen få vi åtminstone behålla den förträffliga organisation, som vi hafva, om än i ganska väsentlig mån försämrad.

Jag behöfver icke yrka bifall, vare sig till Kungl. Maj:ts proposition eller statsutskottets förslag, ty detta är ju redan gjordt. Men jag vill tillkännagifva, att jag med anledning däraf, att jag i högsta mått värderar den nuvarande organisationen, vill gifva min röst för bifall till statsutskottets förslag. Dock skulle jag mycket gärna vilja biträda grefve Wachtmeisters reservation, om det funnes någon utsikt att få densamma igenom.

Herr Gezelius: Jag hade icke tänkt besvära kammaren med något yttrande i denna fråga, men i det anförande, med hvilket debatten inleddes, sades uttryckligen, att det icke funnes saksakäl för afskaffande af kronofogdeinstitutionen och att det föreliggande förslaget vore, enligt talarens förmenande, i alla afseenden utan vank. Detta lärer väl icke gärna, då talaren återopade sig på samtliga landshöfdingar i kammaren, kunna uppfattas annat än såsom varande en allmänt genomgående uppfattning, särskildt hos dem, som sitta inne med den största sakkunskapen i frågan. Jag kunde då icke anse det korrekt att låta debatten afslutas, utan att den afvikande uppfattning, som jag hyser, åtminstone med några ord kommer till protokollet.

Jag skall då be att få säga, att jag tror på möjligheten och måhända äfven önskvärdheten af kronofogdeinstitutionens bibehållande i en eller annan form och anser det vara en afsevärd vinst, som ligger i den förändring, som gjorts i årets proposition, i jämförelse med fjolårets. Jag tror dock, att man kunnat gå afsevärdt längre, äfven med kronofogdeinstitutionens bibehållande. Jag lär icke öfvertyga kammaren, men på mig gör det föreliggande förslaget det intrycket, att man icke haft fullt klart för sig, hvad man med de olika funktionärerna vill åstadkomma. Det finnes inga klara riktlinjer, huru fögderiförvaltningen skall komma att fungera och huru de olika uppdragen skola komma att fördelas. Det heter, att kronofogdeinstitutionen skulle komma att bli väsentligen öfvervakande, om man undantager uppboordsväsendet. Om man jämför de tillkallade sakkunniges utlåtande, som finnes infördt i statsverkspropositionen, så lärer man icke kunna komma ifrån den uppfattningen, att det i stort sedt skulle blifva vid det gamla, om jag undantar, att med afseende på exekutions-

Angående
lönereglering
för fögderi-
förvaltningen.
(Forts.)

väsendet, hvad som i stor omfattning hittills varit faktiskt kommer att legaliseras. Uppbördsväsendet skall bibehållas såsom en kronofogdarnas funktion, och herr civilministern säger i fråga om uppboräds- och redovisningsväsendet, att han saknar anledning att yttra sig angående någon ändring därutinnan. Ja, detta är ett af de skäl, hvarför jag begärt ordet. Det är för att gifva uttryck åt den förhoppning, att, huru än må ordnas med fögderiförvaltningen, om förslaget kommer att antagas eller icke, vederbörande må inom en snar framtid taga under öfvervägande att söka få en fullständig omändring af uppboräds- och redovisningsväsendet. Uppboräds- och redovisningsväsendet är icke endast ett statens intresse, som bör ses uteslutande från kontrollsynpunkt, utan det är ock ett allmänhetens intresse, den skattebetalande allmänhetens; och jag djärfves påstå, att det finnes trakter i vårt land, där den uppfattningen är mycket gängse, att den nuvarande formen för uppborädsväsendet icke motsvarar de anspråk på enkelhet och bekvämlighet, som man lärt sig se på de enskildas område, äfven om där utvecklingen gifvetvis måst gå afsevärdt raskare.

Den andra frågan, som föranledt mig att yttra mig, är hvad som förekommer angående kronofogdarnas åklagarefunktion. Om jag ställer det tillsammans med fjolårets proposition i ämnet, där åklagareintresset angafs såsom det *väsentliga* skälet, hvarför kronofogdetjänsterna icke kunde afskaffas, har detta i årets proposition icke fått tillnärmelsevis samma betydelse. I de sakkunniges utlåtande säges i fråga om kronofogdarnas förhållande till åklagareväsendet på sidan 17 i betänkandet: »Ehuru väl vi finna en sådan förändring både nödig och nyttig, kunna vi likväl ej anse, att densamma, som icke alltför ofta torde föranleda kronofogdens omedelbara utöfvande af åklagarekallet, kan lägga hinder i vägen för kronofogdedistriktens utvidgning». Det skulle bli, som det varit, vid det gamla. I det program, som ligger till grund för förslaget, finnes det icke heller i stort sedt något annat. Jag vill dock be herrarna beakta, hvad en föregående talare, en aktad landtdomare, framhöll, nämligen att han icke trodde det vara möjligt att stå stilla med åklagarefunktionärs-skapets utveckling. Vi behöfva icke därvid tänka endast på den tid, då ändtligen rättegångsreformen blir en verklighet. Vi behöfva blott se, huru på senare år advokatväsendet arbetat sig fram i vårt land till en viktig samhällsfunktion och huru hvarje år skapats nya specialister på det området. Vi hafva sett, huru staten riktigt nog skaffar hjälp åt tilltalade, och årets Riksdag kommer helt säkert att utvidga detta till alla fall, då straffarbete kan följa på åtalet. Vid tillhandahållande af defensorer är det statens skyldighet att skaffa de bästa, som stå till buds. Tro herrarna, att det är möjligt, att åklagareväsendet icke kommer att känna behof af en motsvarande förskjutning? Jag ber att få erinra om, hurusom behofvet i extraordinarie fall beträffande polis-

väsendet tager sig uttryck i landstings anordnande af länspolis och länsdetektiver. Jag ber vidare att få erinra om fjolårets Riksdags beslut på detta område. Nu vill jag säga, att då fögderiförvaltningen, till hvilken sedan århundraden tillbaka hör åklagareväsendet, skall omorganiseras, synes det mig vara en betänklig brist, att i denna viktiga del icke någon klar linje visar, hur man tänkt sig denna sak.

*Angående
lönereglering
för fögderi-
förvaltningen.
(Forts.)*

Den talare jag åberopade framhöll bland annat — jag säger detta i parentes — att han hade sina betänkligheter därför att kronofogdarna skulle få svårt att funktionera som åklagare i de trakter af vårt land, där den nya tingsordningen är genomförd. Det påminner mig om, att det anmärkts, att det finns vid universiteten icke någon examen, som kan skapa en lämplig länsmanskår. Men det är väl så, att examen icke är omöjlig att ändra efter behovet; och jag hoppas ock, att det icke skall vara omöjligt att ändra den på öfvertygande sakskaäl blottade anordningen af tingssammanträdenas i en del af Sverige, ja snart nog i hela Sverige, förläggande till samma dagar i månaden. Det är redan för närvarande ett mycket kännbart behof, att den anordningen blir ändrad, och jag hoppas åtminstone, att tron på, att icke någon ändring härutinnan skall kunna ske, icke måtte utgöra hinder för att ordna åklagareväsendet efter andra principer, än att det nödvändigt måste i allt vara *en* för hvarje domsaga.

Jag skulle alltså gärna hafva sett, att det funnits mera klarhet i, hur man tänkt ordna fögderiförvaltningen, och jag tror, att man godt kan vara försvarad med att därutinnan hafva en mening, som afviker från såväl Kungl. Maj:ts som utskottets. Jag har icke någon klanderlust, men jag vågar säga, att enligt den stora allmänhetens uppfattning af frågan ligger det särskildt vikt på, att densamma klargöres. Den stora allmänhetens uppfattning om, huru öfver hufvud taget statsförvaltningen är ordnad, beror i så väsentlig mån just på denna civila lokala förvaltning. Dit höra närmast kronofogdar och länsmän. Jag tror, att det vore från många synpunkter synnerligen lämpligt, om man kunde hos denna allmänhet klargöra, hvart man syftar med denna reform.

Jag har som sagdt ansett min skyldighet vara att bära fram några betänkligheter mot förslaget, men jag skall icke göra något yrkande i frågan.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr talmannen, att i afseende på förevarande utlåtande yrkats, dels att hvad utskottet hemställt skulle bifallas, dels ock att kammaren skulle antaga det förslag, som innefattades i den af grefve Fredrik Wachtmeister vid utlåtandet afgifna reservation.

Sedermera gjordes propositioner i enlighet med dessa yr-

Angående lönereglering för fögderiförvaltningen. kanden och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

(Forts.)

Herr statsrådet *Swartz* aflämnade Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag om uteslutande tills vidare af rätten att erhålla laga skifte inom vissa områden, m. m.

Om anläggning af väg mellan Storbäckes by och Risbäckes kapellkyrka. Föredrogs ånyo statsutskottets den 24 och 25 innevarande mars bordlagda utlåtande n:o 70, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anläggning af väg mellan Storbäckes by och Risbäckes kapellkyrka inom Dorotea sockens väghållningsdistrikt af Västerbottens län.

I en den 29 januari 1909 till Riksdagen aflåten, till statsutskottets förberedande behandling öfverlämnad proposition (n:o 23) hade Kungl. Maj:t under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för samma dag föreslagit Riksdagen, att till anläggning af väg mellan Storbäckes by och Risbäckes kapellkyrka inom Dorotea sockens väghållningsdistrikt af Västerbottens län anslag måtte, under i statsrådsprotokollet angifna villkor och förutsättning, kunna från af Riksdagen till vägbyggnader beviljade medel anvisas utan iakttagande af det för vägbyggnadsfondens anlåtande i allmänhet stadgade villkor, att statsbidraget icke finge utgå med högre belopp än två tredjedelar af den för väganläggningen beräknade kostnaden.

Utskottet hade i föreliggande utlåtande af angifna skäl hemställt, att Kungl. Maj:ts förevarande proposition icke måtte af Riksdagen bifallas.

Reservation hade anförts af herrar *E. G. Kinberg* och *A. Wiklund*, hvilka ansett, att utskottet bort hemställa, att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition måtte af Riksdagen bifallas.

Herr *Kinberg*: Herr talman! Då jag icke kunnat ansluta mig till utskottets uppfattning, anser jag mig böra meddela de skäl, som för mig varit bestämmande i denna fråga.

Det är ju onekligen en riktig grundsats, att våra jordbruksbygder i allmänhet böra bygga sina vägar utan större statsbidrag än det normala, d. v. s. $\frac{2}{3}$ -delar af byggnadskostnaden. Men då det, såsom här är fallet, är fråga om jordbruksbygder, som

ligga undanskjutna i de nordliga lappmarkerna, så att säga mot riksgränsen och mot fjällen, ställer sig saken gifvetvis helt annorlunda. Här ligga jordbruksbygderna mycket spridda. De åtskiljas af bergshöjder och fjällpartier, och denna omständighet gör, att framkomligheten här är mycket svårare och att väganläggningar mellan dessa bygder blifva högst väsentligt försvårade och fördyrade. Det är då icke underligt, mina herrar, att den fåtaliga befolkningen därstädes, som dock är en utpost för vår odling, icke själf mäktar anlägga dessa vägar. Och likväl är det just dessa vägar, som skola förena dem med det nedre landet. De äro villkoret för all utveckling däruppe. Vill man alltså icke, att det skall stå stilla eller gå bakåt för befolkningen i våra fjällmarker vid riksgränsen, måste man här laga så, att staten träder emellan i någon större mån än i de af naturen mera gynnade landsdelarna.

Om anläggning af väg mellan Storbäckes by och Risbäckes kapellkyrka.

(Forts.)

Denna uppfattning har ock förut gjort sig gällande inom Riksdagen. Jag vill erinra herrarna om 1903 och 1905 års Riksdagens beslut rörande de väganläggningar, som då utfördes med uteslutande statsmedel i Norrbotten, nämligen Arvidsjaur—Muskuselet och Karesuando—Jukkasjärvi.

Hvad det nuvarande vägdistriktet beträffar, Dorotea socken, ber jag att få erinra om att denna socken ligger aflägsat till, omfattande området vid en af Ångermanälvens källfloder och sträckande sig upp mot fjällen. Den innehåller omkring 30 kvadratmil. Socknens norra del är afskild från moderförsamlingen och kallas Risbäckes kapellförsamling. Det är detta lilla samhälle, som det nu är fråga om att förena med det nedre landet. Kungl. Maj:t har därför anfört synnerligen goda skäl, som jag här ber att få åberopa. Utskottet har icke kunnat bestrida dem, men utskottet har ändå velat uppskjuta frågan, till dess befolkningen eller de väghållningsskyldige inom väghållningsdistriktet få bättre ekonomisk bärighet. Det är emellertid, mina herrar, i handlingarna upplyst från vederbörligt och vederhäftigt håll, att det skulle dröja 15—20 år, innan de väghållningsskyldiges ekonomiska förhållanden blifva så ordnade, att de mäktat bidraga med den vanliga tredjedelen till denna väg. Ett sådant långt uppskof skulle vara i hög grad menligt för denna fjällbygd. Ja, mina herrar, när så är fallet, hemställer jag, huruvida icke rättvisa och billighet fordra, att staten här träder emellan och att denna väg, på sätt Kungl. Maj:t föreslagit, bygges uteslutande med statsmedel.

Jag skulle visserligen kunna tillägga, att här har staten ett eget stort intresse att bevaka genom sina skogar, som ligga invid och omkring Risbäckes kapell, men jag torde kanske icke behöfva omnämna denna omständighet såsom ett ytterligare skäl, då det är vedertagen praxis, tillämpad på de två nyssnämnda väganläggningarna i Norrbottens län, att kostnaderna för dylika vägar bestridas uteslutande med statsmedel från allmänna vägfonden; och

Om anläggning af väg mellan Storbäckes by och Risbäckes kapellkyrka.

anser jag mig icke på något vis, så att säga, gå öfver gränsen för det tillbörliga, då jag begär tillämpning af samma praxis för det nu föreliggande fallet. Jag yrkar bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

(Forts.)

Herr Berg, Lars: Herr talman mina herrar! Statsutskottets hemställan om afslag på Kungl. Maj:ts proposition om anslag till ett relativt ringa belopp för att åstadkomma en liten väg till den aflägsna och vanlottade lappmarksbygden omkring Risbäckes kapell är för norrlandsvänner särdeles nedslående och den visar en uppfattning så skild ifrån hvad vi anse med rikets sannskyldiga nytta förenligt, att jag känner mig tvingad att fästa kammarens välvilliga uppmärksamhet därpå i förhoppning, att kammaren känner sig öfvertygad om nyttan och nödvändigheten af att i denna fråga följa, icke utskottet, utan Kungl. Maj:t, som nu visat sig villig att gå i spetsen för att öppna en af de tusentals aflägsna obygderna i Lappmarken för kultur och odling. Det är visserligen, för att vara rättvis, sant, att statsutskottet i denna fråga handlar som en stor affärsman, som står i ansvar för egna och andras kapital och därför har en viss skyldighet och plikt att hvarken se till höger eller vänster utan gå rätt fram på detta mål. Men vi — som visserligen äro tack samma för denna statsutskottets konsekvens och som hafva samma uppfattning och åliggande som statsutskottet i detta fall — vi hafva ändock äfven en skyldighet att se till, huru dessa anslag bäst skola användas för det stora helas, för fäderneslandets intressen. Och jag måste göra den anmärkningen mot statsutskottets ovanliga — eller kanske mycket vanliga och förtjänstfulla — sparsamhet, att i detta fall beröres icke budgeten af hvilket beslut vi fatta. Den ökas eller minskas icke med ett öre, antingen vi bifalla Kungl. Maj:ts förslag eller icke. Det skall således vara särdeles starka skäll, som skola tala för utskottets åtgärd, men jag vågar påstå, att icke ett enda af de skäl, som statsutskottet anfört, bevisar någonting i denna sak, utan att alla tillsammans tvärtom ådagalägga, att man trots ihärdig vilja icke kunnat uppleta något giltigt skäl för afslag i detta fall, och därför måste jag nu, efter att hafva sagt detta, beröra några af dessa skäl.

Utskottet säger först, att utskottet dock icke af den i ärendet förebragta utredningen blifvit öfvertygad om att berörda behof kan anses så trängande, att icke med dess tillgodoseende kan anstå, till dess genom en inträdande lättnad i vägdistriktets ekonomiska förhållanden anläggningen kan verkställas med en normal fördelning af kostnaderna för densamma.

Nu måste man fråga sig: Kan man föreställa sig, att i en ort, som är utan någon vägförbindelse, behofvet af väg icke är mera trängande än att man kan och bör helt lugnt sätta sig och vänta på att orten skall blifva så förmögen, att invånarna själfva kunna

utföra väganläggningen med sedvanligt anslag, eller med andra ord: Huru och när skall denna förbättrade ställning vinnas, när den enda utvägen, den enda häfstången härtill — det förbättrade samfärdsmedlet — fortfarande saknas och förmenas dem? Jag kan således säga och påminna om, att är det någon sanning, som är allmängiltig och af erfarenheten från alla länder bestyrkt, så är det den, att all utveckling i ekonomiskt afseende, i näringar, jordbruk och industri samt kultur är helt och hållet beroende på bekväma samfärdsmedel, som sätta invånarna i stånd att komma till andra orter och afsätta sina produkter samt skaffa sig varor åter. Brista deras krafter att själfva skaffa sig sådana medel, ligger det i statens intresse att hjälpende träda emellan, så att orten kan utveckla sig på odlingens område och befolkningen i rikedom, på det sätt förhållandena medgifva. Det är härtill Kungl. Maj:t tagit hänsyn och det är därför Kungl. Maj:ts proposition bör bifallas.

Utskottet säger vidare, att man skall vänta, till dess den normala delningen emellan staten och de väghållningsskyldige i afseende å anläggningskostnaden kan tillämpas. Ja, den norm, som härvidlag tillämpats, är ingen lag, utan det är en tillfällig procentsats, som Riksdagen beslutat, och denna procentsats har många gånger under min tid godtyckligt bestämts olika. Det är en olycka, att icke någon bestämmelse därom inkommit i väglagen här i Sverige; sådan bestämmelse finns dock i andra länder, som hafva alper och fjäll inom sina gränser, och där erkännes det, att fjällvägar öfver högfjällen och »mellanriksvägar», som det heter i Norska »vejloven», icke allenast böra byggas, utan äfven underhållas med statsmedel. Hade en dylik bestämmelse införts i vår väglag — och det är för långt att här tala om hvarför den icke kom in där — så hade det varit annorlunda; då hade säkerligen denna diskussion varit onödig. Då hade säkerligen rättsbegreppet om hvad som härvidlag är normalt varit annorlunda; då hade man nog icke ansett, att de innevånare, som uppoftat och lidit mest för att odla den svenska jorden, i ödemarkerna skulle ytterligare betungas med att på de ofantliga afstånden och på till största delen kronans egen mark bygga vägar åt kronan för att mångdubbla värdet af dess skogar, vattenfall och mineral. Detta förhållande kan nämligen enligt min mening icke anföras såsom ett skäl för att de själfva skola bekosta väganläggningen, utan det är snarare ett motskäl.

Statsutskottet åberopar också mot anslaget en mycket vilseledande omständighet, nämligen den att, enligt hvad i statsrådsprotokollet omförmäles, vederbörande sockneombud, då ärendet första gången var föremål för behandling vid häradsrätten, förklarar, att den ifrågasatta vägen icke kunde blifva af någon mera afsevärd betydelse för den allmänna samfärdseln inom distriktet. Om man ser närmare till hur det härmed i själfva verket för-

Om anläggning af väg mellan Storbücks by och Risbücks kapellkyrka.
(Forts.)

Om anläggning af väg mellan Storbäckes by och Risbäckes kapellkyrka.
(Forts.)

håller sig, skall man emellertid finna, att detta uttalande ingenting bevisar i sak. Det är nämligen 7 mil fågelvägen räknadt mellan distriktets yttersta kyrkor Risbäck och Dorotea. Om herrarna således tänka sig, att vi skulle hafva ett vägdistrikt, som sträcker sig 7 mil från Stockholm i något väderstreck, vi kunna ju säga till Uppsala, så, om några socknar ligga mera af-sides för sig t. ex. i norr vid Vendel eller Tierpsgränsen, kunna ju de södra socknarna t. ex. Bromma och Danderyd, om det blir tal om en väganläggning igenom de nämnda nordligaste socknarna, med visst fog göra gällande, att denna anläggning icke har någon mera afsevärd betydelse för den allmänna samfärdseln inom distriktet närmast Stockholm. De kunna ju till och med hafva fullkomligt rätt häri ur sin synpunkt, men härmed är det ju icke bevisadt, att icke i alla fall vägdelen upp genom de nordligaste socknarna för dessa socknar och det allmänna just kan hafva en mycket stor betydelse. Således är detta af utskottet anförda skäl härmed också fallet.

Utskottet säger därjämte, att det för innevarande år beviljade väganlaget är till fullo disponerad och att ansökningar ligga inne om understöd till belopp, hvilkas beviljande skulle komma att för åtskilliga år framåt upptaga anslagen för ifrågavarande ändamål, till följd hvaraf ett bifall till förevarande framställning skulle kunna ske endast på bekostnad af dessa väntande företag. Motsatsen är enligt min åsikt alldeles tydlig, ty vid all vägpolitik i vårt land, så långt jag kan minnas tillbaka, har den principen gjorts gällande — något som för öfrigt ligger i sakens egen natur — att anläggning af nya vägar alltid bör gå före förbättring och omläggning af gamla och att af de nya vägarna anläggningen af dem, som skola gå igenom fullt afskilda och på vägar vanlottade orter, i regel skall gå före anläggningen af dem, som man vill bygga genom redan befolkade trakter, hvilka, ehuru de visserligen kunna vara i stort behof äfven af den nyplanerade anläggningen, dock icke äro i sin utveckling fullständigt beroende af denna.

Jag vill endast tillägga, att såsom jag anförde strax i början man enligt min uppfattning bör, när man anvisar och disponerar dessa samfärdselsanslag, taga i betraktande särskildt i fråga om de norrländska orterna, hvad som i öfrigt länder till rikets nytta. Man får i sådana saker icke fästa sig vid om det är kristider i landet eller icke; tvärtom bör staten snarare under kristider sätta i gång med sina arbeten så mycket som möjligt, och man bör öfverhufvud taget tänka på hvad som bäst befrämjar både orterna och det allmänna.

På senare tider har man också börjat taga hänsyn till att vi hafva ett stort land, Norrland, med sådana rika utvecklingsmöjligheter, som väl ändå borde i det s. k. fattiga Sverige tagas i betraktande åtminstone vid vägfonders användning, utvecklings-

möjligheter, som man väl ändå bör vidtaga åtgärder för att slutligen inom öfverskådlig tid söka tillgodogöra sig. Jag tror icke att det härvidlag hade behöfts så mycket pengar eller förstånd för att exploatera Norrland, om man hade velat och trott på framtiden. Men både det ena och det andra saknades på den tid man skulle hafva börjat med att skrida till verket; och huru hafva vi tagit vara på millionerna i de stora skogarna, på vattenfallen och mineralierna? De kunna emellertid, de, som äro i behåll, aldrig exploateras utan att vi få ett vägnät till stånd och en ökad befolkning bofast. Det är därför jag anser, att kamraren i detta fall bör troget följa Kungl. Maj:t och icke statsutskottet, hvarför jag, herr talman, yrkar bifall till Kungl. Maj:ts proposition och afslag å utskottets hemställan.

Om anläggning af väg mellan Storbäckes by och Risbäckes kapellkyrka.
(Forts.)

Herr statsrådet grefve Hamilton: De båda föregående ärade talarne hafva framhållit de behjärtansvärda skäl, som utan tvifvel kunna anföras för denna framställning. Jag skall därför icke närmare upptaga den saken till behandling. Då man här sagt, att andra tider kunna komma och att vederbörande kunna vänta, så få de måhända råd att sedermera bygga vägen, vill jag likväl anmärka, att vägskatten däruppe år 1907 utgjorde 54 öre för vägfyrk och att utdebiteringen för kyrka och skola samma år uppgick till 98 öre per fyrk. Detta öppnar just icke de ljusaste framtidsutsikter i fråga om dessa traktens förmåga att anlägga landsvägar.

Hvarför jag egentligen begärt ordet är emellertid, att jag velat framhålla och om möjligt få bestyrkt min uppfattning, att föreliggande hemställan från statsutskottet innebär en afvikelse i principiellt hänseende från en väg, som Riksdagen hittills alltid följt. Statsutskottet tycks hafva lagt synnerlig vikt vid, att ett sådant anslag som det ifrågavarande icke bör utgå från det allmänna väganlaget. Det skulle lägga hinder i vägen för andra behjärtansvärda ansökningar, säger utskottet. Ett bifall till den gjorda framställningen skulle dock, enligt mitt förmenande, härutinnan icke spela så synnerligen stor roll, ty Kungl. Maj:t har ju redan rätt att bevilja två tredjedelar af de erforderliga medlen. Frågan gäller här således blott en tredjedel, omkring 28,000 kronor. Förhållandet är likväl det, mina herrar, att Riksdagen förut många gånger just ansett lika med Kungl. Maj:t, att med afseende å sådana platser i Norrland som den ifrågavarande man borde skänka efter villkoret, att en tredjedel af anläggningskostnaden skall utgöras af distriktet. Det har Riksdagen, som sagdt, gjort gång på gång och vid hvarje dylikt tillfälle har Riksdagen hittills ansett, att medlen skulle utgå af allmänna väganlaget. Jag har här antecknat de fall under de sista åren, då Riksdagen har beviljat dispens från villkoret, att vederbörande väghållningsdistrikt själf skall bekosta en tredjedel, och medgifvit, att hela

Om anläggning af väg mellan Storbäcks by och Risbäcks kapellkyrka.
(Forts.)

kostnaden skulle få bestridas ur vägfonden. Det skedde år 1891 i fråga om landsvägen mellan Visträsk och Glommersträsk, år 1894 för landsvägen mellan Glommersträsk och Ruskträsk, år 1898 för anläggningen mellan Tärna och Öfver-Uman samt Stora Umevattnet och riksgränsen, år 1899 för anläggningen mellan Jäckvick och riksgränsen, år 1903 för anläggningen mellan Arvidsjaur-Muskusselet, år 1905 för anläggningen mellan Kare-suando och Juckasjärvi. Beträffande alla dessa orter, där förhållandena äro ungefär likartade med hvad fallet är i nu förevarande fråga, ansåg Riksdagen i likhet med Kungl. Maj:t, att vägarna borde anläggas uteslutande med statsmedel och att kostnaden skulle bestridas ur vägfonden. Jag ber då att få bestämdt frambålla, att det utgör ett afgjordt afbrott från hittills följd princip, som statsutskottet här föreslagit.

Herr vice talmannen: Då ifrånifrågavarande anslag utgå statsmedel, så sker det efter nu gällande regel så, att två tredjedelar af kostnaden tillskjutas af staten, medan en tredjedel skall tillskjutas af vederbörande kommun. I förevarande fall begäres nu icke blott lindring härutinnan, utan frisägelse från alla skyldigheter, om jag undantager, att vederbörande skola lämna för väganläggningen behöflig, enskilda tillhörig eller af enskilda brukad jord afvensom att de skola ansvara för underhållet. Med afseende å de exempel, som herr statsrådet och chefen för civildepartementet anförde, skulle jag vilja fråga, huruvida dessa exempel verkligen äro likartade med förevarande fall. Jag vågar icke bestämdt säga, hur det förhåller sig med dem alla, men jag är viss på, att åtminstone icke alla af de anförda exemplen äro fullt likartade. Nog har jag varit med i statsutskottet vid tillfällena, där man visserligen medgifvit lindring från de fastställda villkoren, men icke i den utsträckning som här ifrågasättes. I allmänhet har det då föreskrifvits eller hafva vederbörande byggnadsskyldiga åtagit sig att åtminstone släppa till arbete — jag kan ju få uttrycka mig så. Här däremot är det icke fråga ens om detta, utan här skola vederbörande byggnadsskyldiga icke en gång på något sätt genom naturaprestationer bidra till anläggningen af sin egen väg. Detta tror jag icke varit vanligt, och jag skulle vilja rikta en fråga till herr statsrådet, om något sådant exempel föreligger. Såvidt jag vet finns det icke.

Nu förelåg emellertid detta ärende i sådan form, att i statsutskottet ingen ansåg sig böra yrka bifall till den kungl. propositionen — ingen utom norrländingarna naturligtvis, ty det var ju säkert, och de liksom alla norrländingar för öfrigt här i kamraren äro naturligtvis öfvertygade om att den kungl. propositionen bör bifallas!

Låt mig nu litet redogöra för historien om denna väganläggning! År 1904 väcktes först förslag om ifrågavarande väg-

anläggning. Då hölls stämman inför häradsrätten och inför häradsrätten förklarade socknemännen, att de icke ansågo, att den ifrågasatta vägen kunde blifva af någon mera afsevärd betydelse för den allmänna samfärdseln inom distriktet. Detta sade socknemännen år 1904. Länsmannen, som då hade ärendet före, förklarade socknemännen vara i stånd till att själfva anlägga vägen på de vanliga villkoren, med andra ord att de hade nog ekonomisk bärkraft för deltagande i kostnaden för väganläggningen. Detta skedde också år 1904. Så fullföljdes ärendet. När socknemännen sågo, att det ändå skulle blifva väg, ville de endast uppskjuta vägbyggnaden. Konungens befallningshafvande ålade emellertid socknemännen att bygga vägen. Däröfver besvarade de sig hos kammarkollegium och begärde upphäfvande af Konungens befallningshafvandes utslag eller att, om detta icke kunde ske, att de måtte få uppskof med saken. Kammarkollegium stadfäste emellertid Konungens befallningshafvandes utslag. Så klagade socknemännen hos Konungen och begärde, att Konungen skulle upphäfva kammarkollegii utslag eller åtminstone medgifva uppskof med anläggningen till år 1915. Konungen upphäfde då kammarkollegii utslag. Nu, då man genomgått alla dessa instanser, då vederbörande myndigheter förut förklarat, att socknemännen äro ekonomiskt i stånd att bära bördan och de själfva hafva begärt uppskof, nu begäres, att de, i strid med hvad eljest är vanligt, skola befrias från all kostnad, så att de icke ens skola bidra med naturaprestationer, med arbetskraft. Så mycket om historien!

Om anläggning af väg mellan Storbäckes by och Risbäckes kapellkyrka.

(Forts.)

Inom utskottet har man vidare fäst sig vid den omständigheten, att den här föreslagna vägen är tänkt så förnämlig, att man aldeles icke är öfvertygad om att det kan vara skäligt att i ifrågavarande trakter anlägga en så stor, bred, dyrbar väg.

Här har också åberopats fattigdomen i socknen, och herr statsrådet och chefen för civildepartementet drog fram några siffror angående beskattningen där. Redan förut har i statsutskottet varit tal om fyrk och skatt i Norrland; från sakkunnigt håll har därvidlag inom statsutskottet uppmärksamheten fästs därpå, att man med mycket stor försiktighet skall läsa jämförelser mellan beskattningen i Norrland och beskattningen på andra håll. Det har också icke ansetts otroligt, att ifrågavarande socken framdeles och snart nog skulle få större ekonomisk bärkraft. Vi hafva förutsatt såsom ganska troligt, att den kungl. propositionen om skogsaccis blir antagen af Riksdagen och att således denna socken får rätt goda inkomster på den vägen.

Här begäres, att man skall taga medel af det anslag, som Riksdagen en gång beviljat för väganläggningar. För att få del af detta anslag inneligga emellertid ansökningar om mycket stora summor, hvilka ännu icke kunnat beviljas. De många socknar, som begära del af detta anslag med åtagande af de skyldigheter,

Om anläggning af väg mellan Storbäckes by och Råsbäckes kapellkyrka.
(Forts.)

som äro fästade vid anslaget erhållande, skulle då komma att tillbakasettas för denna enda socken.

När nu statsutskottet på dessa grunder, hvilka äro ganska giltiga — det tror jag herrarna icke skola neka till — har afstyrkt framställningen, har utskottet gjort det i den form, att utskottet uttalat, att *någon* lindring i de föreskrifna villkoren bör beviljas åt socknen på så sätt, att socknen själf antingen skulle betala något mindre än en tredjedel eller åtminstone bidraga med naturaprestationer, med arbete.

Herr talman! Jag hemställer om bifall till statsutskottets förslag.

Herr statsrådet, grefve Hamilton: Jag ber att få svara några ord på den direkta fråga, som herr vice talmannen riktade till mig. Jag kan icke nu lämna fullständiga upplysningar mer än att jag kan säga, att i alla de af mig anförda fallen Riksdagen beviljat dispens från villkoret, att vederbörande kommun skall bidraga med en tredjedel. Jag har blott närmare kännedom om det sista fallet, då Riksdagen år 1905 gjorde detta medgifvande med afseende å väganläggning mellan Karesuando och Juckasjärvi. Där förhöll det sig så, enligt hvad jag tror, att Kungl. Maj:ts framställning var alldeles densamma som nu, men då ansågo, alldeles såsom nu, statsutskottet och Riksdagen att det vore obilligt, att vederbörande icke skulle bidraga på något sätt genom naturaprestationer eller med arbetskraft. Detta ledde likväl icke till afslag på framställningen, utan det ledde till att Riksdagen framhöll, att det skulle vara önskvärdt, att man sökte förmå vederbörande att bidraga på så sätt. I öfverensstämmelse härmed sökte också Kungl. Maj:t förmå dem härtill, men det befanns, att de voro så fattiga, att det egentligen icke blef något af.

Herr Rogberg: Sedan herr vice talmannen upplyst, att man kunde sätta i fråga, att en lindring utöfver den sedvanliga skyldigheten för väghållningsdistrikt att med en tredjedel bidraga till väghållningskostnaderna skulle kunna medgifvas för lappmarksocknar, vill jag nämna, att jag icke skall framställa något yrkande i saken.

Beträffande hvad herr vice talmannen anført därom, att socknemännen inför häradsrätten förklarar, att förevarande väg skulle vara utan afsevärd betydelse för den allmänna samfärdseln, tror jag, att man icke får fästa för mycket afseende därvid, ty socknemännen voro vid ifrågavarande tillfälle representerade af ombud, af hvilka det ena var boende i moderförsamlingen vid kyrkan och det andra endast en mil därifrån; och båda intresserade sig mest för moderförsamlingen; därtill är att märka, att dessa personer, som voro i den ställningen, att de hade att svara för socknens finanser och naturligtvis hade intresse af att hålla socken-

utgifterna nere, verkligen med visst skäl kunde säga, att för större delen af distriktet, d. v. s. moderförsamlingen, vore väganläggningen utan afsevärd betydelse, men detta hindrar ju icke, att väganläggningens betydelse kvarstår lika stor för kapellborna omkring Risbäcks kapell.

*Om anläggning af väg mellan Stor-
bäcks by och
Risbäcks
kapellkyrka.*

(Forts.)

Hvad herr ordföranden i statsutskottet anförde om skogsaccisen såsom en hjälp för skogssocknarna särskildt i Lappmarken, var nog riktigt, men det är ju att märka, att skogsaccisen ännu icke är antagen, hvadan man ej vet, hvad hjälp den kan gifva.

Herr talman, jag har som sagdt intet yrkande.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, gjorde herr talmannen i enlighet med de därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till hvad utskottet i nu föredragna utlåtande hemställt samt vidare därpå, att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, skulle bifalla Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning; och förklarade herr talmannen sig finna den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad statsutskottet hemställt i sitt utlåtande n:o 70, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utskottets hemställan och bifalles Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—89;

Nej—34.

Vid ånyo skedd föredragning af statsutskottets den 24 och 25 i denna månad bordlagda utlåtanden:

n:o 71, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående

beredande af ålderstillägg åt registratorn och aktuarien hos generaltullstyrelsen P. I. E. Delphin,

n:o 72, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under andra hufvudtiteln gjorda framställningar om höjning af anslagen till högsta domstolen och nedre justitierevisionen, samt

n:o 73, i anledning af Kungl. Maj:ts i punkterna 1 och 16 under sjätte hufvudtiteln af statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag till regeringsrätten, biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets den 24 och 25 innevarande mars bordlagda utlåtande n:o 33, i anledning af väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående afskaffande af edgång m. m., biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

*Om betryg-
gande af sko-
gens återväxt
å område, där
afverknings-
rätt upplåtits
åt utländing.*

Föredrogs ånyo lagutskottets den 24 och 25 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 34, i anledning af väckt motion om åvägabringande af lagbestämmelser för betryggande af skogens återväxt å område, hvarest afverkningsrätt upplåtits åt utländing.

Uti en inom Första Kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, n:o 38, hade herr *Gunnar Ekelund* hemställt, att Riksdagen behagade besluta att ingå till Kungl. Maj:t med underdånig skrivelse med anhållan, det täcktes Kungl. Maj:t låta utreda och därefter förelägga Riksdagen förslag till sådana ändringar antingen i lagen angående vård af enskildes skogar af den 24 juli 1903 eller i Kungl. Maj:ts förordning angående utvidgad näringsfrihet af den 18 juni 1864, att därigenom åstadkommes större säkerhet för återväxtens betryggande å områden, hvarest afverkningsrätt blifvit till utländing upplåten.

Utskottet hade i föreliggande utlåtande på åberopade grunder hemställt, att Riksdagen, med anledning af förevarande motion, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om lagbestämmelser för att gentemot utländing, till hvilken upplåtits afverkningsrätt till skog, måtte vinnas större säkerhet för fullgörande af de till återväxtens betryggande å skogsmarken erforderliga åtgärder.

Reservation hade afgifvits af herrar *Trygger, af Ekenstam, Rudebeck, Ridderbjelke* och *Gustaf Andersson*, utan att dessa likväl däri framlagt sin mening.

Herr *Trygger*: Det torde väl vara en riktig uppfattning,

att man skall så litet som möjligt i lagstiftningen hafva undantagsbestämmelser och att man särskildt skall akta sig för undantagsbestämmelser med afseende på utländingar, såvida de icke äro nödvändiga. Ty för det första kunna ju dessa undantagsbestämmelser icke undgå att göra ett obehagligt intryck i utlandet, och vidare kan man vara säker på, att man får i en eller annan form repressalier.

Om betryggande af skogens återväxt å område, där afverkningsrätt upplåtits åt utländing.
(Forts.)

Nu har motionären här framställt förslag, och utskottet har tillstyrkt hans förslag, om särskilda stadganden mot utländing, som afverkar skog här i landet. För min del har jag den bestämda uppfattningen, att det icke är nödigt att skapa några ytterligare bestämmelser utöfver dem, som vi hafva i lagen om vård af enskilda skogar af år 1903. Det förhåller sig nämligen så enligt denna lag, att afverkaren är den, som i första rummet anses ansvarig, om afverkningen sker på det sätt, att skogens återväxt uppenbarligen äfventyras. Men jämte afverkaren är äfven ägaren ansvarig. Dessa båda äro solidariskt ansvariga, och skogsvårdsstyrelsen är berättigad att vända sig vare sig mot den ene eller den andre eller mot båda två samtidigt. Då nu en utländing har fått en afverkningsrätt till sig upplåten, kommer detta, ifall det skulle vara någon svårighet att komma åt honom, likvisst icke, såsom lagutskottet har gjort gällande, att hafva något inflytande på möjligheten att framtvunga arbete eller ersättning för beredande af skogens återväxt, ty skogsvårdsstyrelsen kan vända sig mot ägaren. Den ende, som kan förlora något, är ägaren. Han får möjligen — visst icke alltid — större svårighet att göra sin regressrätt gällande mot en utländing än mot en svensk undersåte, men detta är hans sak, och motionen afser enligt sin lydelse icke att hjälpa jordägaren, utan den afser att betrygga förverkligandet af lagstiftarens syfte med 1903 års lag. Att verkligen lagens mening har varit den, att jordägaren skall, när han upplåter afverkningsrätt, se sig för till hvem han upplåter denna rätt och skaffa sig betryggande säkerhet för, att icke afverkaren gör sig skyldig till vanskötsel, hvilken ju ådrager jämväl ägaren ansvarsskyldighet, finner man därutaf, att när denna lag trädde i kraft, stadgades det, att jordägaren icke hade den ansvarighet, som i lagen är stadgad, för den händelse afverkningskontraktet blifvit upprättadt, innan lagen trädde i kraft. Lagstiftaren utgick med rätta därifrån, att när jordägaren ingick afverkningskontraktet, hade han icke någon anledning antaga, att en sådan lagstiftning som den nuvarande skulle komma till stånd och följaktligen har man i dylikt fall icke velat ålägga honom att jämte afverkaren svara för skogens återväxt för den händelse afverkaren öfverskrider sin lagliga befogenhet. Men vid alla afverkningskontrakt, som, efter det lagen trädt i kraft, — och det är otvifvelaktigt endast dessa, som vid denna frågas bedömande hafva verkligen praktisk betydelse — blifvit ingångna,

Om betryg- där har jordägaren haft anledning att se upp. Där kan han
gande af sko- följaktligen icke klaga öfver, att han möjligen får betala den er-
gens återväxt sättning, som afverkaren, t. ex. om han är utländing, möjligen
å område, där kan undandraga sig. Sålunda enligt min åsikt för skogens åter-
afverknings- växt finnes det icke någon anledning att förändra 1903 års lag,
rätt upplåtits och för att skydda jordägaren finnes det ej heller någon anled-
åt utländing. ning, såvidt jag kan förstå, och då kvarstår intet annat än det,
 (Forts.) jag utgick ifrån, nämligen att man skall undvika undantagsbe-
 stämmelser mot utländing, när sådana icke äro af ett trängande
 behof påkallade.

Herr talman! På dessa skäl skall jag be att få yrka af-
 slag på utskottets hemställan.

Herr Ekelund: Det är ganska naturligt, att jag såsom
 motionär skall ha en annan uppfattning i denna fråga än den
 föregående ärade talaren. Den föregående talaren framhöll, att
 man skall icke i onödan stifta nya lagar och isynnerhet icke
 sådana gentemot utländingar. Och jag är den förste att under-
 skrifva detta hans uttalande i allmänhet. Jag anser det vara
 alldeles riktigt. Men i detta fall tror jag icke, att påståendet är
 fullt riktigt. Jag afser ej med mitt förslag att få till stånd någon
 ny lagstiftning utan endast ett förtydligande, en komplettering af
 förut befintlig lagstiftning i syfte att få undanröjd en brist, som
 jag anser där förefinnas och hvilken brist jag anser kunna vara
 ganska vanskligh i vissa fall. Huru man än tolkar innebörden af
 första paragrafen i nu gällande lag om vård af enskildes skogar,
 vare sig man tolkar den så, att den ansvarsskyldighet, som denna
 lag bestämmer beträffande skogsodling å skog, som blifvit genom
 särskildta aftal till annan person upplåten att afverkas, tillkommer af-
 verkaren i första rummet och markägaren i andra rummet eller tvärt-
 om, anser jag det vara af rätt liten betydelse. Jag får erkänna, att
 när jag skref min motion, hade jag den uppfattningen af första
 paragrafen i ifrågavarande lag, att afverkaren i första rummet
 och markägaren i andra rummet voro ansvariga. Men äfven om
 jag, såsom icke lagkunnig, skulle hafva misstagit mig i detta af-
 seende, anser jag, att det i detta fall har mycket liten betydelse.
 Hufvudsumman är den, att enligt bestämmelserna i denna lag-
 paragraf tillkommer ansvarsskyldigheten både afverkaren och
 markägaren. I detta afseende är jag fullkomligt ense med herr
 Trygger. Men äfven om så är förhållandet, kunna de nuvarande
 bestämmelserna i lagen dock visa sig i vissa fall bristfälliga.
 Gifvet är, att man borde hafva rätt att anse, att om två personer
 hafva ansvaret i detta fall säkerheten är dubbel, och detta åter-
 igen skulle innebära den allra största garanti för, att kostnaderna
 för skogsodling, där skogen har blifvit upplåten åt annan person
 för afverkning, under nästan alla förhållanden borde kunna utfås,
 vare sig från den ene eller andra af dessa båda, afverkaren eller

markägaren. Men det kan dock inträffa fall, då detta stadgande blir en illusion. Antag, att en markägare har sålt skog att afverkas till en utländsk undersåte! När afverkningen har blifvit slutförd, finner skogsvårdsstyrelsen antingen på grund af de undersökningar, som styrelsen ansett sig böra verkställa genom sina organ eller på grund af anmälan af en skogsvårdskommitté, att afverkningen bedrifvits på ett sådant sätt, att skogens återväxt är uppenbarligen äfventyrad. Det åligger då skogsvårdsstyrelsen att gripa in. Den har att begära syn hos Konungens befallningshafvande. Ger denna syn vid handen, att vanskötsel ägt rum, har skogsvårdsstyrelsen att vända sig till parterna, d. v. s. markägaren eller afverkaren eller kanske båda, och försöka att i godo få ett aftal upprättadt om, att den skogsodling, som lag stadgar, skall utföras. Men då kan det hända, att markägaren befinnes insolvent och att han icke har något att betala med. Är afverkaren utländing, kan gången vara den, att han gör sitt inköp, utför sin afverkning och afdunstar, och någon tillgång att slå ned på finnes icke. Då kan jag icke se annat, än att båda de möjligheter, hvilka man förut tänkt sig och hvilka enligt lagens bokstaf borde finnas, ej längre finnas till. Jag kan icke se annat, än att detta är ett högst afsevärdt missförhållande. Enligt mitt förmenande kunde detta dock lätt undanröjas på det sätt, att i lagstiftningen infördes den bestämmelsen, att, då afverkningsrätt blifvit upplåten till utländing, det skulle erfordras för att afverkning skall få äga rum, dels Kungl. Maj:ts tillstånd och dels säkerhet för kostnaderna för de åtgärder till återväxtens betryggande, som kunna befinnas erforderliga. Det är väl icke för mycket begärdt, att bestämmelserna böra vara sådana, att en skogsafverkare, endast därför att han är utländsk undersåte, icke skall kunna undandraga sig den förpliktelse att bära kostnaderna för skogsodling, som lagen ålägger honom. En svensk medborgare kan icke undandraga sig sådan förpliktelse.

Som sagdt, jag afser med mitt förslag icke annat än att i ansvarshänseende få afverkaren-utländingen jämställd med den svenske medborgaren. Jag afser ingenting annat och jag kan icke se, att det kan kallas att föreslå vare sig stiftande af ny lag eller förslag om bestämmelser, som skulle kunna vara så ogynnsamma gentemot de utländingar, som i vårt land önska inköpa skog på rot för afverkning, att de skulle därifrån förhindras. Det afser jag visst icke, men jag kan icke se annat än att ansvaret att bära kostnaderna för skogsodling bör vara lika för afverkaren, vare sig han är utländsk eller svensk man. Sådan är ju också lagens mening. Jag skulle vilja hålla före, att såsom lagen nu är affattad är den i mångt och mycket mera en papperslag än en lag i verkligheten, ty den innebär icke full effektivitet, och effektiv lag är hvad jag afser att vinna.

Nu har det framhållits, att här föreslagna bestämmelser

Om betryggande af skogens återväxt å område, där afverkningsrätt upplåtits åt utländing.

(Forts.)

*Om betryg-
gande af sko-
gens återväxt
å område, där
afverkningss-
rätt upplåtits
åt utlänning.*

(Forts.)

skulle vara onödiga — jag tror, att det var det uttrycket, som lagutskottets ärade ordförande använde — och att det kommer jämförelsevis sällan i fråga, att ett sådant fall som det jag anfört inträffar. Jag har i motiveringen till min motion tillåtit mig anföra ett yttrande af skogsvårdsstyrelsen i Göteborgs och Bohuslän. Jag vill icke läsa upp det i sin helhet, men jag ber bara att få citera ett par uttryck, som där förekomma. Det framhålles där nämligen, att norrmännen inom detta län »utöfva en för länets skogar högst skadlig verksamhet» och att skogarna genom dem hänsynslöst »sköflas». Man torde väl, när ett sådant meddelande kommer från en skogsvårdsstyrelse, hafva rätt att fästa afseende därvid. Jag har vidare fått meddelande från skogsvårdsstyrelsen i Kronobergs län, att där komma danskarne och köpa skog på rot för att afverka den, och vederbörande skogsvårdsstyrelse har där haft mycket besvär för att få dem att fullgöra sina skyldigheter enligt lag. Från länsjägmästaren i Värmlands län har jag följande meddelande; han skrifver bland annat: »Det är sålunda mycket sannolikt, att antalet af de afverkningar i dessa trakter, som föranleda uppmärksamhet från skogsvårdsstyrelsens sida, kommer att framdeles förstoras. Då i dessa trakter ansenliga områden äro för sin virkesafsättning hänvisade i främsta rummet till Norge, torde det därmed äfven vara sannolikt, att framdeles ett flertal tvister på grund af skogslagen skola förekomma mellan norska undersåtar å ena sidan och skogsvårdsstyrelsen eller värmländska undersåtar å andra sidan.» Vidare skrifver han: »En konsekvens af den förevarande motionens lyckade framgång skulle ju företrädesvis vara, att utländska virkesköpare afverkade med sans, så att återväxten ej äfventyrades; hvarigenom en direkt vinst skulle tillföras vår skogsvård i dessa trakter.»

Jag vill icke längre upptaga kammarens tid, men jag vill, med anledning af hvad jag haft äran anföra, be att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr af Ekenstam: Det är nog något rätt egendomligt här i landet med vårt svenska folk, att vi äro ganska intresserade af att stifta lagar och försöka ordna det på det viset så bra som möjligt, men då det sedermera kommer så långt, att vi skola tillämpa lagarne och utnyttja de medel, som vi hafva i dessa lagar, då tycks det som om vår energi och våra förståndsgäfvor icke skulle räcka till. Då kommer man till det resultat, att om det finnes ett missförhållande då måste man stifta nya lagar, för att det och det missförhållandet skall blifva afhjälpt och detta utan att pröfva, om ej den redan bestående lagen kan vara tillräcklig.

Så är förhållandet, vill jag säga, med den motion, som här framkommit. Man kommer och säger, att man har påvisat vissa missförhållanden, som äro alldeles ojämfaktiga. Hvad skola vi då

göra för att få dem afhjälpta? Jo, då vill man, att man skall stifta nya lagar eller tillägg till en lag, som vi hafva. Men ingen människa har ännu visat oss, att den lag, vi nu ha, om den nyttjas rätt, är otillräcklig för att afvärja dylika förhållanden. Herrarne minnas ju det, att i hvarje län skall det finnas en skogsvårdsstyrelse. Sedermera finnes ju i allmänhet i hvarje kommun en så kallad skogsvårdskommitté. De där skogsvårdsstyrelserna hafva väl icke bara till uppgift att lägga armarna i kors och vänta, till dess stora områden, som blifvit upplåtna till skogsafverkning, blifvit afverkade och då först undersöka, om möjligen den eller den är ansvarig för att marken icke är besädd och till skogsbörd duglig. Skogsvårdsstyrelsen får väl hafva sina uteliggare i orterna, som skola gifva underrättelser om hvad som sker och med stöd af de bestämmelser, som finnas i lagen angående vård af enskilda skogar, skall den kunna påpeka, att det och det bör iakttagas. Om afverkningen går för långt, hvad kan den då vidtaga för åtgärder? Jo, den kan göra ganska mycket. Den kan ingå till Konungens befallningshafvande och genast få förbud för afverkningen, och det förbudet kan vara mycket effektivt. Det är då icke fråga, om det är en svensk eller en utlänning, som gör afverkningen.

Om betryggande af skogens återväxt å område, där afverkningsrätt upplåtits åt utlänning.

(Forts.)

Jag påstår därför, att personer, som finnas här i kammarerna och hafva personlig erfarenhet utaf förhållandena, skola kunna gifva mig fullkomligt rätt, då jag säger, att den skogsvårdsstyrelse, som ser saken praktiskt och tar saken praktiskt, skall kunna fullkomligt afhjälpa de här anförda missförhållandena med stöd af den nuvarande lagen, utan att något tillägg behöfver däri göras. Var det icke så, att när motionären nyss hade ordet han sade, att det från Kronobergs län meddelats honom, att därvarande skogsvårdsstyrelse haft mycket besvär för att kunna komma åt en afverkare, som var dansk. Jag tycker, att det där uttrycket tyder på, att det kan vara litet besvärligt, men icke omöjligt för skogsvårdsstyrelsen att vinna rättelse. Att det sålunda kan vara besvärligt i ett eller annat fall bör icke utgöra tillräcklig grund för, att en ny lag skall stiftas. Jag ber därför, att herrarne betänka sig, innan de besluta att lappa på en lag, som är så pass ny och opröfvad, som den af den 24 juli 1903.

Jag ber att få yrka afslag på utskottets hemställan.

Herr Bergendahl: Af den siste ärade talarens och kanske äfven den förste talarens anförande skulle man möjligen vara benägen att draga den slutsatsen, att här vore fråga om en ny invecklad lagstiftning. Men så är bestämdt icke förhållandet. Såsom motionären själf yttrat, är det endast en komplettering af nu gällande lagbestämmelser, som blifvit ifrågasatt, och hvad han föreslagit utgör enligt mitt förmenande en alldeles oafvislig konsekvens af hvad som på andra områden gäller. Ty en utlänning, som här vill drifva handelsrörelse, fabriksrörelse, handverk eller

*Om betryg-
gande af sko-
gens återväxt
å område, där
afverkningss-
rätt upplåtits
åt utlänning.*

(Forts.)

annan handtering, är skyldig, bland annat, att ställa säkerhet för utskylder till stat och kommun. Skulle han då icke också vara skyldig att ställa säkerhet för de förpliktelser, som åligga honom, i händelse han vill utöfva den för landet så viktiga rörelse, som det här är fråga om, nämligen skogsafverkning? Han är skyldig att ställa säkerhet, om han önskar drifva annan handtering, men har icke sådan skyldighet beträffande skogshandteringen, om den inskränker sig till afverkning. Afverkningen kan dock representera synnerligen betydande belopp.

Det förefaller mig mycket egendomligt, att en utlänning icke får utan Kungl. Maj:ts tillstånd förvärfva och besitta fast egendom, men att han får, utan sådant tillstånd och utan att ställa någon säkerhet, förvärfva kanske det allra värdefullaste af en fast egendom, spolia den på just dess egentliga värde, utan att man har några band på honom. Jag kan för min del icke inse annat, än att det ligger en betydande inkonsekvens i detta.

Inkonsekvensen framträder äfven i ett annat afseende. Om han afverkar skog, då är det, som nämndt, ingen skyldighet för honom att ställa säkerhet, men om han under afverkningen skulle behöfva flotta timmer, då innehåller flottningsstadgan följande i sin 24 §: »Vill utländsk man idka flottning i allmän flottled inom svenskt område, skall han, jämte iakttagande af hvad här ofvan föreskrifvet är, hos Konungens befallningshafvande i orten, ned-sätta en af två vederhäftiga inländske män utfärdad löftesskrift, däruti de, en för bägge och bägge för en, borga såsom för egen skuld för fullgörande af hvad honom såsom flottande åligger».

Nu önskar motionären ingenting annat, än att en utlänning skall vara skyldig att ställa säkerhet för den förpliktelse, som åligger honom rörande skogens återväxt i det fall att han har afverkat skog. Skyldigheten för en utländsk skogsafverkare att ställa säkerhet borde enligt min mening ha utsträckts till att omfatta de utskylder, som kunna åligga honom att erlægga till följd af afverkningen, exempelvis sådana, hvilka uppstå, därest lagen om skogsaccis blir antagen. Denna fråga kommer naturligtvis under Kungl. Maj:ts öfvervägande, därest Riksdagen skulle bifalla det skrifvelseförslag, som lagutskottet här har ifrågasatt.

Den förste ärade talaren talade om en undantagslag för utlänningar, hvilken skulle kunna föranleda repressalier. Men jag förmenar, att det icke är fråga om undantagsbestämmelser utan, såsom här förut nämnts, om en komplettering af nu gällande bestämmelser. När de bestämmelser gåfvos, hvilka afse utländsk näringsidkare, funnos icke föreskrifter om återplanterings-skyldighet. Den nya skogslagen och författningen om skogsaccis, om en sådan kommer till stånd, måste föranleda en utsträckning af utländsk näringsidkares skyldighet att ställa säkerhet för fullgörande af honom åliggande förpliktelser.

Den siste ärade talaren frågade, om icke nuvarande lag

räckte till för att afhjälpa nu möjligen rådande bristfälligheter, så att skogsvårdsstyrelsen kan komma åt afverkaren. Men hvar och en, som har litet erfarenhet härom, vet, att det icke är så lätt att utverka sig förbud mot fortsatt skogsafverkning och att de åtgärder, som af skogsafverkningen påkallas, ofta icke kunna vidtagas, förrän efter afverkningens slut, men då händer det, att den utländske skogsafverkaren är försvunnen och den inhemske jordägaren insolvent.

Om betryggande af skogens återväxt å område, där afverkningsrätt upplåtits åt utländing.
(Forts.)

Den lagstiftning, som motionären föreslår, kan icke på något sätt hindra samfärdseln mellan en svensk säljare och en utländsk köpare. Den afser endast att underlätta för det allmänna utkräfvandet af de förpliktelser, hvilka en utländsk såväl som en inländsk skogsafverkare har att fullgöra, och då, herr talman, den ifrågasatta lagstiftningen icke går längre, ber jag få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Trygger: När man hör motionären och den siste ärade talaren, skulle man kunna tro, att 1903 års lag hade utgått därifrån, att det alltid skulle finnas två personer, som skulle vara ansvariga för, att återväxt komme till stånd på vanskött skogsmark. Men jag vågar bestrida, att detta varit lagens mening. Lagstiftarens afsikt har varit den, att en afverkare, som hade afverkat på sådant sätt, att skogens återväxt äfventyrades, skulle ansvara för att återväxten betryggades, men om han icke kunde detta skulle ägaren vara ansvarig. Och för att göra det lätt för skogsvårdsstyrelsen, ålade man den icke att först vända sig mot afverkaren, utan man lät styrelsen välja, om den först ville vända sig mot honom eller taga båda på en gång för hufvudet eller till och med först göra talan gällande mot jordägaren. Man ansåg sig kunna ålägga ägaren sådant ansvar just därför, att han kunnat och bort se upp, när han upplät afverkningsrätten. Att lagen icke tänkt sig, att man i regel skulle hafva två ansvariga, visar sig allra bäst däraf, att när ägaren själf afverkar, har man icke mer än en att hålla sig till, och jag har icke hört, att det satts i fråga, att lagens syfte äfventyrades i sådana fall. Alltså vågar jag bestämdt påstå, att när man ser på allas vårt gemensamma intresse i att skogens återväxt skall betryggas är allt väl beställt genom nuvarande stadganden, enligt hvilka ägaren är ansvarig, äfven om en annan person är afverkare.

Lagutskottet däremot vill genom lagförändring hafva saken så ordnad, att när en utländing afverkar skog, skall han ställa säkerhet för den ersättning, som inträder, ifall vanskötsel ägt rum å skogen. Men är det icke just det, som vår lag i eminentaste grad stadgar just genom bestämmelsen om ägarens ansvar. Där hafva vi den naturliga borgensmannen för afverkaren, denne må nu vara svensk eller utländing! Ägaren har samma ställning som en proprie löftesman; man kan vända sig direkt mot honom.

Om betryggande af skogens återväxt å område, där afverkningsrätt upplåtits åt utlänning.

(Forts.)

Han bör därför, när han upplåter afverkningsrätt, se till med hvem han har att göra, så att han äger i afverkarens person eller på annat sätt betryggande säkerhet för att skogssköfving ej skall ske eller att han i sådant fall må kunna hålla sig skadelös. Men själf bör han svara i förhållande till det allmänna. För resten kan jag icke finna, att ifall ägaren upplåter afverkningsrätt till en insolvent svensk man, skogens eller ägarens egna intressen skulle vara bättre tillgodosedda, än om han upplåter afverkningsrätt till en utlänning.

Nu ha de ärade talarne sagt, att lagen, sådan den är skriven, ställer utlänningen i en bättre ställning än svensk man. Det vågar jag bestrida. Jag har icke hört, att en svensk man är skyldig att begära Kungl. Maj:ts tillstånd för att drifva skogsafverkning eller att han måste ställa säkerhet för att icke bestämmelserna i lagen om vård af enskildes skogar skola öfverträdas. Men det är just hvad herrarna vilja hafva stadgadt med afseende på en utlänning! Faktiskt är det sant, att det i vissa fall kan vara något besvärligare att processa mot en utlänning än en svensk. Men i det afseendet har lagstiftningen gjort mycket för att undanröja svårigheterna, och jag vill säga, att hvad särskildt angår det förbud, som omtalas i denna lag, nämligen förbud mot afverkning, i händelse vanskötsel skett af vissa delar af ett skogsområde, kan dylikt förbud meddelas utan att förbudet behöfver delgifvas utlänningen. Det gäller om detta förbud detsamma som om skingringsförbud i allmänhet, hvilket kan interimistiskt meddelas, utan att ansökningen blifvit delgifven åt den, mot hvilken förbudet är riktadt.

Den siste ärade talaren sade, att när en utlänning vill drifva handel i Sverige fordrar man säkerhet för 3 års skatt och frågade, om det då vore obilligt, att, när han vill afverka skog, man skulle fordra säkerhet för skogens återställande i behörigt skick, därest den i lag medgifna afverkningen hade öfverskridits. Ja, för mig åtminstone är det mellan dessa båda fall en skillnad. I ena fallet är det fråga om utskylder till det allmänna för det fall att vederbörande här i landet drifver en verksamhet, i andra fallet är det fråga om, att utlänningen skall ställa säkerhet för ett lagbrott, som han kanske aldrig tänkt begå. Det är för öfrigt en obillighet att redan på förhand förutsätta, att han ämnar bryta mot statens lagar.

Jag måste för min personliga del fortfarande vidhålla, att det i denna motion väckta förslag är obehöfligt och såsom sådant till skada för vårt lands intressen, och jag hemställer därför om afslag på utskottets hemställan.

Herr Ekelund: Jag begärde ordet närmast med anledning af ett yttrande af herr af Ekenstam. Han framhöll, att det skulle icke vara så synnerligen farligt med de utaf mig påstådda olägen-

heterna, därest skogsvårdsstyrelserna vore litet mera vakna och ville lägga sig mera vinn om att göra sin skyldighet. Han hänvisade till det stöd, skogsvårdsstyrelserna vid utöfvandet af sin verksamhet äga i de s. k. skogsvårdskommittéerna i socknarna. Men jag tror, om jag icke har missuppfattat honom, att han gjort sig skyldig till det lilla misstaget, att det enligt vår nuvarande lagstiftning skulle *äligga* vederbörande kommuner att utse skogsvårdskommittéer. Något sådant äliggande för kommunerna har jag icke kunnat finna stadgadt och så har åtminstone inom vårt län lagstiftningen icke tolkats, utan man har där tydt lagen så, att kommunerna hafva *rättighet* men icke skyldighet att utse skogsvårdskommittéer. Utse socknarna icke sådana kommittéer, så sakna också skogsvårdsstyrelserna hvarje organ i de socknar, där icke några skogsvårdskommittéer finnas tillsatta.

Om betryggande af skogens återväxt å område, där afverkningsrätt upplåtits åt utlänning.

(Forts.)

Men äfven om skogsvårdskommittéer äro tillsatta i de flesta socknar, vågar jag påstå, att åtminstone i den ort, om hvars förhållanden jag har kännedom — jag tillhör nämligen skogsvårdsstyrelsen i det län, där jag är bosatt — har skogsvårdsstyrelsen ofantligt litet gagn af dessa kommittéer, därför att, efter hvad man skulle kunna tro, förhållandet oftast är det, att dessa kommittéer själfva knappt veta, att de finnas till, och hos oss det har varit högst få fall, då skogsvårdsstyrelsen erhållit anmälningar eller erinringar från skogsvårdskommittéerna. Den hjälp som dessa bereda tror jag därför icke är så mycket att räkna med. Dock kan det ju hända, att det blir bättre i framtiden, och det vore ju godt.

Jag vill icke försöka argumentera emot lagutskottets ärade ordförande. Jag vill blott fästa kammarens uppmärksamhet på en sak, som förefaller mig såsom ett verkligt missförhållande. När en utländsk undersåte önskar idka s. k. gårdfarihandel inom vårt land, när hit t. ex. kommer en tysk med en låda på ryggen och vill gå omkring och bjuda ut sitt kram, så har han icke rättighet därtill utan laga tillstånd. Men om en utländsk undersåte här köper skog på rot i och för afverkning — affären kan röra sig om hundratusentals kronors värde — det anses enligt vår lagstiftning så betydelselöst, att därför fordras icke Kungl. Maj:ts tillstånd.

Jag anhåller, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Fahlén: Jag skulle hafva kunnat åtnöja mig med att instämna i de uttalanden, som gjorts till förmån för utskottets förslag, men det har synts mig vara en synpunkt, som icke här blifvit framhållen, hvilken för mig varit af stor betydelse för bedömandet af denna fråga.

Lagutskottets ärade ordförande framhöll, hurusom lagen gjorde såväl ägare som afverkare ansvariga för de åtgärder,

Om betryg- hvilka kunna erfordras på grund af en lagstridig afverkning
gande af sko- och att det därför finge anses vara med nuvarande lagstiftning
gens återväxt väl bestämdt. Detta är ju i viss mån sant. Men att olägenheter
å område, där trots detta förhållande förefinnas, har dock blifvit ganska kraftigt
afverknings- ådagalagdt under diskussionen.
rätt upplåtits
åt utlänning.

(Forts.)

En annan omständighet är emellertid, att när det gäller afverkningsrättigheter, som äro upplåtna före den 1 januari 1905, dylikt solidariskt ansvar icke finnes. Då ligger detta utslutande på afverkaren. Den saken vidrördes icke tillräckligt af lagutskottets ärade ordförande. Sådana rättigheter finnas emellertid i ganska stor utsträckning ännu gällande och de kunna utgöra en handelsvara, som lätt kommer öfver i utlänningarnas händer, därest så icke redan skett. Hur går det med dem? Där finnes ingen möjlighet att vända sig mot ägaren, utan där har man endast afverkaren att hålla sig till. I sådana fall synas mig missförhållandena i den nuvarande lagstiftningen ganska tydligt framträda, och det borde icke vara tvifvel om, att just i detta fall det är önskvärdt att kunna nå en sådan utländsk afverkare på samma sätt som man når en inländsk afverkare.

Dessutom torde behöfva framhållas, att de skogsvårdsåtgärder, som kunna påkallas efter en lagstridig afverkning, mången gång äro ganska omfattande och att dessa icke böra eller kunna vidtagas omedelbart, utan det dröjer jämförelsevis länge, både innan arbetet kan begynda och innan åtgärderna äro till fullo verkställda. Där förefinnes ovillkorligen en svårighet för vederbörande väktare öfver lagen, när man har att göra med en utlänning, hvilken är svårare att anträffa, än med en svensk, som är lätt att anträffa.

Lagutskottets ordförande hänvisade vidare på den utvägen, som skogsvårdsstyrelserna hade, nämligen att begära afverkningsförbud, och framhöll, att det icke behöfdes kommunikation för att få ett sådant till stånd. Men hur länge räcker ett dylikt förbud? För att få det giltigt och effektivt måste man stämma vederbörande till domstol, och en dylik procedur kan mången gång medföra svårigheter, då det gäller en utlänning.

Jag yrkar bifall till lagutskottets hemställan.

Efter det öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen jämligt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till hvad utskottet i föreliggande utlåtande hemställt samt vidare på afslag därå, och förklarade sig finna den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition ;

Den, som bifaller hvad lagutskottet hemställt i sitt utlåtande n:o 34, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utskottets hemställan.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 78;

Nej — 35.

Vid ånyo skedd föredragning af lagutskottets den 24 och 25 innevarande månad bordlagda utlåtande

n:o 35, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående revision af kommunallagstiftningen,

äfvensom samma utskotts den 23 och 24 i nämnda månad bordlagda utlåtande n:o 32, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående frihet för prästerskapet att, äfven då sjukdom eller sådan särskild anledning ej föreligger, utdela nattvarden i andra lokaler än kyrkan,

biföll kammaren, hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Föredrogos och hänvisades till lagutskottet Kungl. Maj:ts denna dag aflämnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o med förslag till lag angående husbehofsskogar inom vissa områden samt lag om ändrad lydelse af 2 § i lagen den 24 juli 1903 angående skyddsskogar; och

2:o med förslag till lag om uteslutande tills vidare af rätten att erhålla laga skifte inom vissa områden m. m.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts under sammanträdet aflämnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående beviljande af anslag för anläggning af ny farled mellan Vänersborg och Göteborg;

2:o) angående anordnande af sanatorievård åt vissa stats-tjänare;

- 3:o) angående vissa med afvittringen inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker sammanhängande förhållanden;
 4:o) angående åtgärder till skyddande af naturminnesmärken å kronans mark samt afsättande af vissa nationalparker; och
 5:o) angående indragning af de biskoparne anslagna prebendepastoraten m. m.

Herr talmannen uppläste följande ingifna skrifvelse:

Till Riksdagens Första Kammare!

I öfverensstämmelse med min afiidne käre makes, härads-höfdingen Gustaf Bergs i lifstiden uttalade afsikt, anhåller jag härmed få till Riksdagens Första Kammare öfverlämna *dels* samlade porträtt af Första Kammarens ledamöter under nya representationsskicket, *dels* biografier öfver en del ledamöter af Första Kammaren under samma tid; och anhåller jag därjämte, att kammaren behagade på lämpligaste sätt disponera ifrågavarande samlingar.

Stockholm den 2 juni 1908.

Jenny Berg.

Herr vice talmannen erhöi på begäran ordet och yttrade: Jag ber att få föreslå, att kammaren med tacksamhet mottager de gåfvor, som fru Berg här till kammaren öfverlämnat, samt att kammaren måtte gifva i uppdrag åt sin talman att till fru Berg framföra kammarens hjärtliga tacksamhet därför. Tillika hemställer jag, att Första Kammaren ville anmoda sina kanslideputerade att omhändertaga och förvara de nu öfverlämnade gåfvorna.

På gjord framställning beslöt kammaren att med tacksamhet mottaga ifrågavarande samlingar, som åtföljde skrifvelsen; och uppdrog kammaren ej mindre åt talmannen att till fru Berg framföra uttryck af kammarens hjärtliga erkänsla för gåfvan, än äfven åt kammarens ekonomideputerade att sörja för samlingarnas behöriga omhändertagande och förvarande.

Herr *Juhlin* afgaf en motion, n:o 65, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående statsunderstöd till kommunala och enskilda läroanstalter.

Denna motion föredrogs och hänvisades till Riksdagens särskilda utskott n:o 2.

Anmälades och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

n:o 76, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till dispachörsväsendet,

n:o 77, i anledning af Kungl. Maj:ts i punkten 1 under sjunde hufvudtiteln af statsverkspropositionen gjorda framställning angående öfvergångsstat för kammarkollegium,

n:o 78, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående regleringen af löneförhållandena m. m. vid kontroll- och justeringsstyrelsen, samt

n:o 79, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående reglering af löneförhållandena m. m. vid mynt- och kontrollverken;

bankoutskottets memorial n:o 7, angående afskrifning af osäkra fordringar vid riksbankens hufvudkontor;

sammansatta banko- och lagutskottets utlåtande, n:o 2, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ändrade bestämmelser om val af hufvudmän i sparbanker; äfvensom

lagutskottets utlåtanden:

n:o 36, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 25 kap. 15 och 22 §§ strafflagen,

n:o 37, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 8 § i lagen om förvärfvande och förlust af medborgarrätt den 1 oktober 1894,

n:o 38, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående beredande af tillfälle för värnpliktige, som af samvetsbetänkligheter anse sig förhindrade deltaga i militär tjänstgöring, att i stället utföra annat arbete för statens räkning, och

n:o 39, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om gemensamhetsfiske samt lag angående ändrad lydelse af 10, 13 och 14 §§ i lagen om rätt till fiske den 27 juni 1896.

Justerades sju protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de under dagen första gången bordlagda ärendena skulle sättas främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 4,2 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.
